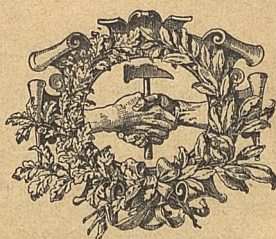

2744

Związek
austrjackich Stowarzyszeń drukarzy, odlewaczy czcionek i pokrewnych zawodów
założony w r. 1894.

Sprawozdanie
z
czynności Związku
za rok 1896.

Przetłumaczyli: Józef Huberth i Józef Hudec.

WIEDEN 1897
Nakładem Związku (Jan Zeh).

Pierwsza wiedeńska Drukarnia Związkowa.

2744

Związek

austrjackich Stowarzyszeń drukarzy, odlewaczy czcionek i pokrewnych zawodów
założony w r. 1894.

Sprawozdanie

Z

czynności Związku

za rok 1896.

Przetłumaczyli: Józef Huberth i Józef Hudec.

WIEDEN 1897

Nakładem Związku (Jan Zeh).

Pierwsza wiedeńska Drukarnia Związkowa

Słowo wstępne.

Zarząd Związku może w roku bieżącym z uczuciem pewnego zadowolenia stanąć przed swymi wyborcami dla złożenia rachunku z czynności. Wiele uczyniono w krótkim stosunkowo czasie tak na polu organizacyjnem jak i ekonomicznem, a uchwały Zjazdu związkowego, które doprowadziły zapomogi nasze do unifikacji i zaokrąglenia, z jednej, i niemal ogólne przeprowadzenie we wszystkich krajach austriackich, z bardzo nieznaczными wyjątkami, bądź co bądź wprowadzającego pewien ład w stosunki pracy i płacy, cennika normalnego z drugiej strony, wskazują jako główne etapy drogę, którą organizacja nasza dla dobra wszystkich swoich członków przebyła.

Z uprawnioną dumą spoglądać też może na pracę swojego żywota, którą doprowadził do skutku, najszanowniejszy nasz przewodniczący Związku kol. Höger, twórca tego Związku, pod którego wodzą praski Zjazd związkowy tak błogoczynną pracę wykonał i który znakomitą swą energją przyczynił się do przeprowadzenia cennika normalnego. Ogół drukarzy boleje nad niedawnem jego ustąpieniem, bo wszakże to tak, jakby mistrz, jakby kierownik naszych czynów ustąpił, pozostawiając Związek osieroconym i bezradnym. Osieroconym i bezradnym? — Naiwne zdanie, które często słyszeliśmy, które, gdyby było prawdziwem, sprawiłoby Högerowi naszemu najwięcej przykrości. Więc dzieło Högera, oparte na zasadach naturalnego rozwoju, prowadzone przez najwybitniejszych naszych towarzyszy, przez Fabera, Mayera i jak się oni wszyscy nazywają, ci którzy na prowincji i w stolicy państwa bez wytchnienia pracują nad spotęgowaniem i ustaleniem organizacji, dzieło to, na tak słabych miałyby stać podstawach, że ustąpienie pierwszego, co prawda tak co do pracowitości jak i zdolności niezrównanego, przewodniczącego, miałyby niem zachwiać? Gdybyśmy zezwolili na powstanie takiej myśli, obrazilibyśmy srodze Högera, a gdyby ona była prawdziwą, niewartoby organizacji naszej od rozbicia ochraniać. Kol. Höger, spowodowany naturalną potrzebą wypoczynku po ciężkiej, denerwującej pracy, która to potrzeba zpotęgowana została chorobą i pewnemi wstrząśnieniami, opuścił nas na pewien czas. Czy z tego powodu jesteśmy opuszczeni? Czyż zmarł wśród walczących dawny duch, który pozwalał nam przemódz z otuchą i uporem wszelkie trudności i przeszkody? Czyż nie żyje już nasz dawny, wierny doradca, Höger, który w godzinie niebezpieczeństwa z pewnością nie zawaha się ani chwili, aby znowu stanąć przy naszym boku?

Dosyć. Rozmyślania te nie zasługują na to, aby się nad nimi dalej rozwodzić. Prawdą jest, że w ostatnich czasach spostrzegać się daje pewne naprężenie i znużenie, że na powierzchnię usiłują wdrzeć się elementy, których szkodliwe zamiary nie uzyskają przyzwolenia ogółu wolnomyślnych, zasadami socjalno-demo-

kratycznymi przejętymi kolegów, i że szczególnie na polu ekonomicznym wzrastająca depresja, mająca też wymowną ilustrację w cyfrach niniejszego sprawozdania, wzbudzać musi w każdym z drukarzy austriackich przygnębiające uczucie. Znużenie to uważamy na moment za usprawiedliwione: po znacznych ofiarach w czasie i pieniądzech, jakich wymagała żmudna praca około wprowadzenia cennika, zmiana czynności zarówno w Związku jak i w stowarzyszeniach w kierunku materialnym i administracyjnym, koniecznem jest nieco wypocząć i pozwolić stworzonym zmianom wejść w życie. Duch jednak wszystkich i na przyszłość napełniony być musi przekonaniem, że stosunki ekonomiczne na długi odpoczynek nie pozwolą, że walka o byt zastać nas musi u wyłomu zjednoczonych i do bitwy gotowych i że bez walki i ofiarności nie można osiągniętych zdobyczy ochronić, a tem mniej uzyskać nowych postępów!

Mamy jeszcze przed sobą cały szereg zadań, których spełnienie wymagać będzie współdziałania wszystkich kolegów; nie chcemy tu wskazywać na uskutecznić się mające w najbliższym czasie rozszerzenie działalności Związku na te nieliczne okręgi, których organizacja nasza dotąd jeszcze nie obejmuje: na Pobrzeże, Dalmację i południowy Tyrol; nie chcemy też wskazywać i na to, że wprowadzenie cennika normalnego w ostatnim kraju jeszcze niejedno pozostawia do życzenia, bo część kolegów tamtejszych dotąd zupełnie nie była zorganizowana; ale wskazać musimy z wielkim naciskiem na najwydatniejszą pracę codzienną, prowadzącą do tego, aby każdy z członków przepełniony był żywym poczuciem obowiązków, która wpoić ma w każdego z naszych towarzyszy poczucie solidarności i przekonanie, że tylko przez braterskie, zgodne współdziałanie stworzoną być może lepsza przyszłość, na pracę, która usunąć ma odciąganie się od udziału w zgromadzeniach i innych dla ogółu bardzo ważnych zarządzeniach. Zarząd Związku i w przyszłości nie zaniedba, bez zrażania się i ochotnie wypełniać swoich obowiązków, pragnie on jednak, aby usiłowania jego znalazły poparcie i zachętę u ogółu kolegów, a jeśli je znajdzie, wówczas łatwo mu będzie kroczyć obroną i za dobrą uznaną drogą, wówczas sprawimy koledze naszemu Högerowi najwyższe zadowolenie, którego się spodziewa, a które polega w tem, by uczniowie jego pozostali wierni, wysoko przezeń niesionemu hasłu:

Walką do zwycięstwa!

Wiedeń, w czerwcu 1897.

Jan Zeh.

I. Sprawozdanie

z

urzędowej działalności Związku w roku 1896.

Z polecenia Zarządu Związku zestawil sekretarz związkowy J. Dwořaček.

1. Zjazd Związkowy.

„Nie przesadzam, jeśli twierdzą, że mamy tu przed sobą organizację, której pozazdrościć nam mogą potężne czynniki w państwie. Z małych początków powstały nasze stowarzyszenia, wszędzie z pominięciem wszelkiego osobistego interesu, pracą i poświęceniem stworzono organizację, która wzbudza poszanowanie, która dziś umiejętności statystycznej oddaje takie usługi, jakich dotąd nadaremnie szukała.

U nas drukarzy okazał się dobrym i odpowiednim sposób naszej działalności organizacyjnej. Przez silne rozwinięcie naszych wsparć, doprowadziliśmy też do tego, że materialne nasze położenie zmieniło się na lepsze. Jest to dla nas wskazówką, iż na tej drodze dalej postępować należy, a spodziewamy się, iż osiągniemy jeszcze większe i piękniejsze rezultaty.

Dziś pozbyliśmy się próżności zwania się artystami, i nie dzieli nas nic od reszty pracującego ludu; dziś nie mogą nas przedsiębiorcy judzić przeciwko sobie jak dawniej, gdy chcieli nas podzielić co do rodzaju pracy i narodowości.“

Prawdziwość powyższych zdań, wypowiedzianych przez Kol. Högera w mowie powitalnej do uczestników Zjazdu związkowego, ilustruje najwymowniej obrady II. Zjazdu związkowego, odbytego w dniach od 24. do 28. maja 1896 r. w Pradze. Zjazd ten stanowić będzie na zawsze jasny moment w rozwoju naszej organizacji. Pokrzepiającym był widok, jak przynależni do rozmaitych narodowości ludzie w zgodnym duchu prześcigali się w usiłowaniach udoskonalenia naszej organizacji i w objawach solidarności z kolegami innych państw i z robotnikami wszystkich zawodów.

W obradach Zjazdu brali udział zastępcy stowarzyszeń związkowych, a to: Z Czech 9, z Bukowiny 1, z Galicji 4, z Karyntji 1, Krainy 1, z Morawy 3, z Austrii niższej 10, z Austrii wyższej 2, z Solnogradu 1, ze Szląska 2, ze Styrii 2, z Tyrol-Vorarlbergu 1, z Tryestu 1, razem 38 uprawnionych do głosowania delegatów, reprezentujących 6637 członków i 72 głosów. Nadto jako goście brali udział w Zjeździe: prezes Związku drukarzy niemieckich kol. Emil *Döblin*, rachmistrz węgierskiego stowarzyszenia kol. Adolf *Steiner*, prezes kroackiego stowarzyszenia drukarzy kol. Ludwik *Wieser*, dalej zastępca stowarzyszenia typografów w Zary, Gorycji, Tryencji i Poli, po jednym zastępcy stowarzyszenia litografów i drukarzy litograficznych w Pradze, stowarzyszeń introligatorów w Pradze i Wiedniu, Związku stowarzyszeń zawodów graficznych i pokrewnych w Austrii, komisji zawodowej w Wiedniu i reprezentant krajowego komitetu socjalno-demokratycznego z Pragi. Wreszcie obecnymi byli członkowie Zarządu Związku i członkowie komisji kontrolującej, tudzież dwaj zastępcy wiedeńskiego Zgromadzenia towarzyszy. — Dla załatwienia bogatego porządku dziennego odbyć musiano osiem plenarnych posiedzeń i kilka posiedzeń poufnych. Wyczerpujący protokół, przedstawiający wiernie tok obrad, drukowany był w „Vorwärts“, „Veleslavin“, „Il Risveglio“ i „Ognisku“, wystarczy tedy przytoczyć tu i objaśnić główne uchwały Zjazdu.

Dotychczasowa nierówność wsparć w stowarzyszeniach ustała wskutek *scentralizowania wszystkich gałęzi zapomóg*. Żaden z członków nie straci nic z nabytych przez siebie praw w razie, jeśli zmuszonym będzie opuścić miejsce swego pobytu i macierzyste stowarzyszenie. W razie przybycia do okręgu innego stowarzyszenia związkowego, zastrzeżone mu będą równe nabytym prawa. — *Zniesieniem taksy wpisowej dla wstępujących w ciągu sześciu tygodni po wypisie, ustanowieniem minimalnej taksy wpisowej dla później przystępujących*, ułatwiono znacznie przystęp do organizacji. — Przez zniesienie *ośmiodniowego terminu kondycjonowania* do pobierania wsparcia dla nie mających pracy w miejscu w razie przejścia do okręgu innego stowarzyszenia związkowego, uproszczono *wolność przesiedlania się*. — Odnośnie do *wsparć* powzięto następujące uchwały: *Wsparcie dla podróżnych* (które dotąd w miesiącach letnich wynosiło 50 ct.) postanowiono wypłacać po 60 ct. dziennie; *wsparcie dla pozostających bez kondycji w miejscu* podniesiono z 60 ct. na 1 złr. dziennie; *wsparcie dla invalidów* podwyższono w najniższej kategorii z 3 złr. na 3 złr. 50 ct. tygodniowo, w innych kategoriach jak dawniej w miarę lat należenia członka wynosi ono złr. 4.—, 4.50, 5.—, 5.50 i 6.—; *wsparcie w chorobie* u normowano jak następuje: za 365 dni po 1 złr., za dalszy ciąg trwania choroby po 60 ct. dziennie; *koszta pogrzebu* (także wsparcie wdowie) ustanowiono w miarę lat należenia członka na 50.—, 100.—, 150.— i 200.— złr., wreszcie *wsparcie dla sierot* również w miarę lat należenia ojca ustanowiono na 1.50 do 3.— złr. miesięcznie. — Obowiązująca dotąd *ugoda co do wzajemności* z r. 1888 została zniesioną, a postanowienia jej zamieszczone zostały częścią w *postanowieniach Zjazdu związkowego o prawach i obowiązkach Stowarzyszeń i tychże członków*, częścią w *postanowieniach co do przeprowadzenia § 2 statutu Związku*, które zawierają także regulamin wsparć, który zmieniony został na podstawie poczynionych doświadczeń. Przyjęto także uchwały Zarządu Związku dotyczące *praw i obowiązków funkcjonariuszy co do przeprowadzenia postanowień § 2. Statutu Związku*. — Wniosek Zarządu Związku na zaprowadzenie *scentralizowanego pośrednictwa pracy* nie uzyskał większości, natomiast przyjęto wniosek, mocą którego *zobowiązuje się stowarzyszenia, aby przedłożony regulamin sterczenia pracy przeprowadzili w okręgach swoich*. — Postanowiono dalej, aby corocznie wydawać *sprawozdanie z czynności Związku*, aby zaś uwzględnić różnice językowe członków zamieszczać takowe w organach Związku. — Wkładkę do Związku ustanowiono po 2 ct. od członka tygodniowo. — Czasopisma „Veleslavin“, „Ognisko“ i „Il Risveglio“ uznano organami Związku i utworzono dla nich (łącznie z dotychczasowym organem Związku „Vorwärts!“) wspólny fundusz prasowy; do którego wpływać mają wszystkie dochody i pokrywane być mają wszystkie wydatki. — Dalej przyzwolono na powiększenie formatu i wydawania 3 razy w miesiącu „Ogniska“. — Zatwierdzono wybór kol. Zeh'a na redaktora „Vorwärts!“ — Odrzucono po gruntownej dyskusji przedłożoną przez zastępcę austriackich stowarzyszeń introligatorów rezolucję, dążącą do dopuszczenia poszczególnych *stowarzyszeń introligatorów do nawiązania stosunku wzajemności ze Związkiem, co do niektórych gałęzi wsparć*, a dotychczasowe postępowanie Zarządu Związku w sprawie tej uznano za odpowiednie. Nadto wyrażono zdanie, że *stosunek związkowy zawarty być może tylko z tak samo wybudowanymi stowarzyszeniami krajowymi lub stowarzyszeniem całe państwo obejmującym*. — Do Zarządu Związku wybrano przewodniczącym kol. Högera Karola, pierwszym zastępcą przewodn. kol. Zeh'a Jana, drugim zast. przewodn. kol. Schönauera Franciszka; członkami Zarządu kol.: Dwořačka Józefa, Mayera Józefa, Pochopa Leopolda, Robanschitz Ruperta, Sauera Józefa, Sussmanna Dawida, Swobodę Alojzego; zastępcami: Miessa Karola, Wielschkego Adolfa, Antoscha Franciszka (wszystkich z Wiednia); do komisji kontrolującej wybrano kolegów: Deila Juljusza, Dutzi'ego Henryka, Hukę Ryszarda (wszystkich trzech z Wiednia), Krumerta Karola (z Pragi), Stingla Wiktora (z Gracu). — Złożenie *związkowego sądu polubownego* polecono czeskiemu Stowarzyszeniu drukarzy i odlewaczy czcionek. — Zarządowi Związku polecono wypracowanie *pragmatyki służbowej dla urzędników Związku*, która służyć ma także za wzór do traktowania urzędników poszczególnych stowarzyszeń związkowych. — Polecono dalej Zarządowi Związku pośredniczyć u władz na wypadek skarg o naruszenia ustawy co do uczniów lub postonowień o ochronie robotników. — W sprawie ochrony obowiązującego cennika normalnego i innych obowiązujących przepisów o warunkach pracy, przyjęto odpowiednie uchwały i upewnoczniono Zarząd Związku do przedsięwzięcia w razie naruszenia tychże odpowiednich środków. — Do *sądu rozjemczego dla spraw cennikowych*, złożonego w równej części z towarzyszy i przyneypałów, wybrano na propozycję Zarządu Związku, jako reprezentantów ogółu towarzyszy

austriackich kolegów: *Duchlika* Jana, *Lennertha* Franciszka, *Schiegla* Wilhelma, *Spitzkopfa* Zygmunta i *Zeh'a* Jana, jako zastępców kolegów *Pochopa* Leopolda, *Schönauera* Franciszka i *Swobodę* Alojzego. — Po naznaczeniu miejsca odbycia *następnego Zjazdu związkowego*, który odbędzie się w r. 1898 w *Gracu*, dyskutowano nad kilku sprawami dotyczącymi organizacji i agitacji. Wspomnieć jeszcze należy o następujących uchwalonych dwóch rezolucjach:

„Należy poczynić studia nad sprawą zaprowadzenia możliwie równych wkładek tygodniowych w poszczególnych stowarzyszeniach. O wyniku tych studjów należy zdać sprawę Zjazdowi związkowemu w r. 1898.“

„Organizację kolegów w krajach dotąd do Związku nie należących i agitację wśród tychże poleca się Zarządowi Związku i zaleca się mu równocześnie działać w tym kierunku łącznie z wydziałami sąsiednich stowarzyszeń związkowych.“

Z krótkiego tego przedstawienia widzimy, że na Zjeździe związkowym wykonano wiele praktycznej pracy i dlatego z rezultatów jego możemy w zupełności być zadowoleni.

2. Zarząd Związku.

Przechodząc do czynności Zarządu Związku, nadmienić należy, że tenże odbył w roku objętym sprawozdaniem 24 posiedzeń, a to: 9. stycznia, 6., 13. i 27. lutego, 5. i 19. marca, 2., 16. i 29. kwietnia, 7., 13. i 28. maja (ukonstytuowanie nowego Zarządu), 11. czerwca, 9. lipca, 24. sierpnia, 3., 12. i 18. września, 19. października, 5., 19. i 27. listopada, 3. i 18. grudnia. Dla załatwienia spraw przedłożonych Zarządowi Związku, potrzeba było dwa razy tyle posiedzeń, co w roku ubiegłym. Liczba nadesłanych na ręce przewodniczącego Związku i sekretarjatu posylek pocztowych wynosiła 1748, wysłano 1001 listów i 958 posylek druków, razem 1959 posylek, co wskazuje na żywy stosunek pomiędzy Związkiem a należącymi doń, jak również z pokrewnymi organizacjami w kraju i zagranicą.

Z ważniejszych zdarzeń i uchwał wymieniamy następujące: Zgłoszone w styczniu *przystąpienie do Związku kolegów z Zary* nie mogło dotąd wejść w życie, z powodu, iż mimo usilnych zabiegów u władz, nie udało im się zamienić lokalnego swego stowarzyszenia, na stowarzyszenie odpowiadające dzisiejszym wymogom. — Podanie *Wiedeńskiego stowarzyszenia introligatorów o przyjęcie do Związku* z udziałem tylko w dziale zapomóg dla inwalidów, *nie mogło znaleźć przychylnego załatwienia*, o czem odnośnie stowarzyszenie z gruntownem umotywowaniem (patrz protokół Zjazdu Związkowego) powiadomiono. — *Stację płatniczą dla podróżnych w Leoben* zwiniono z dniem 1. stycznia 1896 r., a natomiast urządzono stację takąż w *Bruck n. M.* Dalej urządzono z dniem 1. marca nową stację płatniczą w *Krakowie*. — Wskutek zaszłych przeszkód w wprowadzeniu, względnie przestrzeganiu cenika normalnego, *zawieszono* stacje płatnicze w *Chebie, Libercu, Cieplicach i Tetschen* (od stycznia do kwietnia); *Pilźnie* (od czerwca do września); w *Budziejowicach* (od października do końca roku). Prócz tego wstrzymywano przyjazd członków i do innych miejscowości a odnośni funkcjonariusze stacyj płatniczych byli odpowiednio informowani. W przeważnej liczbie wypadków ostrzeżenia te wpłynęły na pomyślne załatwienie sporów. — Zarządzone w r. 1895 *zamknięcie wszystkich tur prowadzących do Węgier*, mogło dopiero z początkiem marca 1896 być cofnięte; natomiast okazało się potrzebne *zamknięcie dla podróżnych wszystkich tur prowadzących do Niemiec*, które trwało od listopada do końca grudnia, a które w skutkach swoich okazało się również pożyteczne.

W sprawie regulowania *spraw stowarzyszeń i cennikowych* okazała się częstokroć konieczność osobistej interwencji i w tym też celu delegowani byli przez Zarząd Związku koledzy: *Zeh* w styczniu do Tryestu, Gorycji i Celowca; w kwietniu do Zary, we wrześniu do Korneuburga; *Dwořáček* w styczniu i lutym do Lwowa, Krakowa i Przemyśla; w kwietniu do Krakowa, we wrześniu do Innsbruku, Solnogrodu i Linc; *Höger* w kwietniu do Pragi, w czerwcu do Warnsdorf, Karłowych Warów, Chebu i Asch; w lipcu do Halli na S., Berlina i Norymbergji; w sierpniu do Innsbruku, Bregencji i Genewy; *Swoboda* w lipcu do Scheibbs; *Sauer* w lipcu do Korneuburga; *Bratos* (Tryest) i *Clemencich* (Tryest) we wrześniu do Gorycji, Gradyjski, Poli, Parenzo i Rovigno; *Schiegl* w listopadzie do Krems; nadto reprezentowany był Związek na *II. austr. kongresie zawodowym* w Wiedniu przez kol. *Zeh'a, Swobodę, Dwořáčka i Sussmana, Thurnera* (z Berna) i *Jelinka* (z Pragi); wreszcie na *Zjeździe związkowym stowarzyszeń introligatorskich* we Wiedniu przez kol. *Sauera*.

Na liczne *zapytania w sprawach cennika i stowarzyszeń* udzielali wprost, w miarę ich ważności, wyjaśnień częścią przewodniczący Związku, częścią sekretarz, w myśl istniejących przepisów, w razach wątpliwych zapytania te poddawane były pod obrady Zarządowi Związku, a uchwały tegoż zostały w odpowiedni sposób opublikowane. — Nowe postanowienia Zjazdu związkowego, zawierające regulaminy, jak również statut Związku wydrukowano w języku niemieckim, czeskim, polskim i włoskim, aby wszyscy członkowie mogli się z nimi

obznajomić; dalej uchwalono wydrukować wypracowaną przez sekretarza Związku *ogólną statystykę* warunków pracy, cen środków żywności i stosunków zarobkowych z roku 1895 we wszystkich czterech językach. — Dalsze uchwały dotyczyły sporządzenia *jednolitych formularzy księgi obliczeń i kontroli* dla wszystkich scentralizowanych gałęzi zapomóg i *zmiany dotychczasowych legitymacyj podróżnych*, celem lepszej kontroli. — Celem *systematycznego wykazywania osobnych godzin*, rozesłano do mężów zaufania po drukarniach odpowiednie formularze, a wynik sporządzonych wykazów za rok 1896 dołączony jest do niniejszego sprawozdania w zestawieniu wypracowanem bardzo pracowicie i przejrzyście przez urzędnika Związku, kol. *Schiegla*. Pożądaniem byłoby, aby zrozumienie ważności takiej statystyki objęło większe kregi kolegów, aby i w tym kierunku uzyskać coraz zupełniejsze wykazy. *Nie tylko w interesie nie mających zajęć, ale też w interesie własnego utrzymania, należałoby system pracowania po nad normalny czas w każdy możliwy sposób zwalczać.*

Fundusz prasowy, uchwalony na Zjeździe związkowym, ufundowany został wprawdzie dotacją z kasy „Vorwärts!“ w kwocie 50 złr., z powodu jednak, iż wydatki były znaczniejsze, zamknął rok deficytem w wysokości 18-99 ct., który pokryty został pożyczką z kasy związkowej. Administracji „Risveglio“ wypłacono 50 złr., „Ogniska“ złr. 17-79. Z funduszów Związku przyznano dalszych złr. 150 — na pokrycie niedoboru praskiej „Typografji“.

Z powodu wykluczenia z tyrolskiego stowarzyszenia związkowego, zwrócili się kol. Jan Keller i Teodor Zimmermann z zażaleniem do Zarządu Związku i zgłosili rekurs do następnego Zjazdu związkowego. Zarząd, wiedząc, wiele czasu zabierało wyjaśnienie takich okoliczności na zjazdach, uważał za swój obowiązek, w myśl statutu Związku jak i uchwał zjazdów, interwenjować w tej sprawie i zalecić zarządowi tyrolskiego stowarzyszenia ponowne zbadanie powodów wykluczenia, względnie cofnięcie wykluczenia, które Zarządowi Związku zdawało się nieuzasadnionem. W następstwie tego wysłano sekretarza Związku na zgromadzenie stowarzyszenia tyrolskiego do Innsbruku, na którym sprawa tego wykluczenia miała być załatwioną, aby na podstawie statutów tego stowarzyszenia wykazać bezpodstawność powodów wykluczenia. Gdy i to było bezskuteczne, wykluczenie zatrzymano w mocy i gdy tak na owym zgromadzeniu, jak i w późniejszych licznych protestach podniesiono zarzut niekompetencji do interwenjowania przeciwko Zarządowi Związku, co więcej, gdy ze strony zarządu tyrolskiego stowarzyszenia założono protest przeciwko temu, iż Zarząd Związku polecił Kellera do przyjęcia do stowarzyszenia w Monachjum, ujrzał się Zarząd Związku zmuszonym *stanąć w obronie przysługujących mu praw* i zaapelował do związkowego sądu polubownego. Zarząd stowarzyszenia tyrolskiego wzbraniał się, jako oskarżony, pokryć kosztą wysłania zastępcy swego do sądu polubownego. Zarząd Związku postanowił ze względu na to, że mu zależało na ukończeniu sporu z stowarzyszeniem tyrolskim, który na wielu posiedzeniach sporo zajmował mu czasu, pokryć z swoich funduszów kosztą tego zastępstwa i tem umożliwił przeprowadzenie rozprawy sądu polubownego, która odbyła się dnia 17. stycznia 1897 r. Orzeczenie sądu polubownego przyznało Zarządowi Związku prawo interwencji, a wykluczenie uznano za nieodpowiadające postanowieniom statutu. (Wyczerpujący protokół z tej rozprawy zamieszczony był w „Vorwärts!“ z dnia 12. lutego 1897 [nr. 7].)

Kolega Rupert Robanschitz, jeden z najczynniejszych członków Zarządu Związku, który z sumiennością spełniał urząd drugiego sekretarza, ustąpił dla braku czasu w dniu 19. października z Zarządu, a na miejsce jego powołany został pierwszy zastępca kol. Adolf Wielschke.

Z powodu uchwalonej przez Zjazd związkowy w Pradze centralizacji wszystkich gałęzi zapomóg i związane z tem wzmoczenie się korespondencyj i prac statystycznych, pomnożyły tak dalece przeznaczone sekretarjatowi związku czynności, że okazała się konieczność przyjęcia drugiego urzędnika. Na rozpisany przez Zarząd Związku konkurs, ogłoszony w organach związkowych, zgłosiło się 32 kompetentów (z których jeden przed złożeniem terna ofertę swą cofnął). Zarząd Związku zaproponował na pierwszym miejscu Wilhelma Schiegl (Wiedeń), na drugim Rudolfa Formáčka (Berno), na trzecim miejscu Maksymiljana Hempla (Lwów). Kartki do głosowania wygotowane były w języku niemieckim, polskim, czeskim i włoskim; w głosowaniu wzięło udział 5082 członków na 6829 uprawnionych do głosu. Wybrany został kolega Wilhelm Schiegl, który otrzymał 3612 głosów, reszta głosów rozpadła się na kolegę Formáčka, który otrzymał 977 głosów i kol. Hempla, który otrzymał 448 głosów; nieważnych było 45 kartek. Nowowybrany urzędnik objął urzędowanie z dniem 28. grudnia.

Wypracowana przez Zarząd Związku, z polecenia Zjazdu, *pragmatyka służbowa* dla funkcjonariuszy Związku, dzieli takowych na trzy kategorie, i tak: *a)* na stale przyjętych urzędników Związku i kursorów; *b)* na prowizorycznie przyjętych urzędników Związku i kursorów i *c)* na przyjętych chwilowo. Pobory urzędników Związku i kursorów ustanowione są według następującego szematu, a mianowicie w wymiarze płacy tygodniowej i kwartalnego dodatku na mieszkanie:

	Podczas prowizorium		Po stabilizacji		P o u k o ń c z o n y m					
					3 letnim		6 letnim		9 letnim	
					c z a s i e s ł u ż b y					
	płaca	kwaterowe kwartalnie	płaca	kwaterowe kwartalnie	płaca	kwaterowe kwartalnie	płaca	kwaterowe kwartalnie	płaca	kwaterowe kwartalnie
Urzędnik	złr. 15	złr. 52	złr. 16	złr. 65	złr. 18	złr. 65	złr. 19	złr. 78	złr. 21	złr. 78
Kursor	złr. 13	złr. 39	złr. 14	złr. 52	złr. 15	złr. 52	złr. 15	złr. 65	złr. 16	złr. 65

Stale przyjęcie następuje po trzymiesięcznem prowizorium i musi być przez Zarząd Związku wyraźnie zatwierdzone.

Płaca obecnie urzędującego sekretarza Związku pozostaje w dotychczasowej wysokości. Rozpoczęcie ostatniego trzechlecia przypada u wspomnianego sekretarza za lat trzy, licząc od 1. stycznia 1897 r. Pragmatyka ta, która w dalszych postanowieniach zawiera przepisy dotyczące przyjęcia i uwolnienia ze stosunku służbowego, weszła w życie z dniem 1. stycznia 1897, podlega jednak jeszcze zatwierdzeniu na najbliższym Zjeździe związkowym.

Następujące z kolei *zamknięcie rachunkowe* daje dokładny obraz o obrocie fundusów w kasie związkowej. Wykazany w bilansie niedobór, tłumaczy się zbyt małemi środkami pieniężnymi dostarczonymi Zarządowi Związku (podwyższona wkładka związkowa obowiązuje dopiero od III kwartału), które nie wystarczyły na konieczne wydatki, wskutek czego musiano zaciągnąć pożyczkę. Wyższy znacznie, w porównaniu z rokiem poprzednim, wydatek na druki, wyjaśnia się kosztami wydania sprawozdania z czynności Związku za rok 1895, dalej wydania w czterech językach nowych regulaminów, jak również rozlicznych formularzy administracyjnych i statystycznych; nie ma też nadziei, aby wydatek ten się w przyszłości umniejszył, szczególnie z tego powodu, że uwzględniać się musi stale różnice językowe. Również wysokiej pozycji wydatków na podróże delegatów wyjaśniać nie ma potrzeby, gdy się wskaże na liczne przedsięwzięte przez członków Zarządu Związku i uproszonych przez tenże członków stowarzyszeń związkowych podróże, podjęte dla informacji lub pośredniczenia tak w państwie, jak i zagranicą, które w większej części uwieńczone były pożądanym skutkiem.

Powyższe krótkie sprawozdanie, pozwala wejrzeć w czynności Zarządu Związku, pozwalamy sobie tedy jeszcze polecić Szanownym członkom przestudjowanie dołączonych doń wykazów statystycznych dotyczących członków Związku, wypłaconych zapomóg i ogólnych wydatków i dochodów stowarzyszeń związkowych, jak również statystyki osobnych godzin.

3. Zamknięcie rachunków kasy związkowej

za rok 1896.

Winien

Ma

	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.
I.						
Wkład kazniakowa Stowarzyszenia za IV kwartał 1895 i I. do III. kwartał 1896:						
Saldo			263	42		
1. Czechy	1032	46				
2. Bukowina	26	78				
3. Galicja	226	46				
4. Karyntja	55	77				
5. Kraina	55	77				
6. Morawa	338	39				
7. Niższa Austria	1732	77				
8. Wyzsza Austria	159	64				
9. Solnogród	49	79				
10. Szląsk	107	38				
11. Styria	228	80				
12. Tyrol i Vorarlberg	110	50				
13. Tryest	98	67	4223	18		
Zaciągnięta pożyczka			1500	86		
Proc. pocztow. kasy oszczędności za rok 1895			8			
Razem			5995	46		
II.						
III.						
Czynsz za biuro	120	—				
Wydatki kancelaryjne	20	06				
Inwentarz	32	05				
Druki	1572	15				
Subwencja dla pisma „Typografia“ (Praga)	150	—				
Płaca sekretarza	1300	—				
Pomoc kancelaryjna	17	—				
Honorarium tłumaczy	38	—				
Remuneracja dla sekretarzy Zjazdów	65	—				
Podatek	35	84				
Koszta delegacji	1730	39				
Prenumerata pism fachowych	14	98				
Porta, telegramy, stemple, frachty	151	32				
Różne	29	70				
Saldo					5276	49
					718	97
Razem					5995	46

Aktywa.

4. Bilans.

Passywa.

[illegible]

Rewidowano i znaleziono w porządku:

Juliusz Deil.

Ryszard Huka.

Henryk Dutzi,

Wiktor Stingl (Grac).

Wicenty Wehle (Praga).

Józef Dworąček,
kasjer Związku.

Sprawozdanie z czynności komisji kontrolującej.

Komisja kontrolująca pozwala sobie przedłożyć następujące sprawozdanie z czynności swojej za rok 1896:

Komisja, która aż do Zjazdu związkowego składała się z kol.: *J. Deila*, *H. Dutzi*, *R. Huki* (z Wiednia) i *K. Klimy* (z Berna), została wybrana częścią ponownie, częścią powołano nowych do niej członków i składa się obecnie z kolegów: *J. Deila*, *H. Dutzi*, *R. Huki* (z Wiednia), *K. Krunerta* (z Pragi) i *W. Stingla* (z Gracu). Przewodniczącym komisji wybrano kolegę *R. Hukę*, sekretarzem *J. Deila*.

Komisja kontrolująca przedsięwzięła w ciągu roku sześć razy skontrum *ksiąg, kasy itp.*, i znalazła każdym razem *wszystko w wzorowym porządku najzupełniej zgodne*.

Przy jednym z tych skontrów obecny był kol. *Karol Klima* z Berna, przy innych dwóch koledzy *W. Stingel* (z Gracu) i kol. *Wincenty Wehle* (w zastępstwie za kol. *K. Krunerta* z Pragi); trzy skontra przedsięwzięli członkowie komisji zamieszkali w Wiedniu.

Komisja kontrolująca zapewnia, że *obowiązkom swoim wedle najlepszej swej możliwości i wiedzy zadość czyniła* i przyrzeka także w przyszłości aż do ukończenia kadencji powierzone sobie funkcje ku zadowoleniu kolegów spełnić.

Wiedeń, w maju 1897.

Za komisję kontrolującą:

Juljusz Deil,

sekretarz.

Ryszard Huka,

przewodniczący.

II. Statystyka.

1. Nasi członkowie.

W drugim roku istnienia Związku, spełniły się położone w nim nadzieje, przyczem okazał się on punktem krystalizacji usiłowań organizacyjnych drukarzy austriackich i w tym kierunku z radością wskazać możemy na galicyjskie stowarzyszenie „Ognisko“, które po pozyskaniu nadzwyczajnej liczby członków w Krakowie, zdobyło sobie silne stanowisko w wielu miejscowościach prowincjonalnych, a temsamem przysporzyło nam poważną liczbę członków, którzy dotąd dla związku byli niedostępni. Także i w innych stowarzyszeniach Związkowych okazał się żywy ruch członków, który sumarycznie przedstawia się w następujących cyfrach: *Z początkiem roku 1896* liczyło 13 należących do Związku stowarzyszeń 6305 członków, *z końcem roku 1895* członków. Liczba członków *zwiększyła się* tedy o 660 = 10·47%.

Następująca tabelka umożliwia porównanie *przybytku i ubytku członków* i spowodowane tem zmiany co do ich liczby z końcem roku:

Stowarzyszenie	C z ł o n k ó w		f a k t y c z n a	
	przyrost	ubytek	pomnożenie	umniejszenie
Czechy	451 = 29·38 %	295 = 19·22 %	156 = 10·16 %	—
Bukowina	20 = 50·00 %	10 = 25·00 %	10 = 25·00 %	—
Galicia	312 = 125·80 %	96 = 38·71 %	216 = 87·09 %	—
Karyntja	38 = 42·7 %	45 = 50·56 %	—	7 = 7·86 %
Kraina	34 = 40·00 %	28 = 32·94 %	6 = 7·06 %	—
Morawa	174 = 33·92 %	122 = 23·78 %	52 = 10·14 %	—
Austrja niższa	544 = 20·4 %	423 = 15·85 %	121 = 4·55 %	—
Austrja wyższa	112 = 45·91 %	102 = 41·81 %	10 = 4·1 %	—
Solnogród	49 = 68·06 %	36 = 50·00 %	13 = 18·06 %	—
Szląsk	82 = 51·9 %	61 = 38·61 %	21 = 13·29 %	—
Styrja	146 = 42·2 %	125 = 36·13 %	21 = 6·07 %	—
Tyrol-Vorarlberg	141 = 90·97 %	113 = 72·91 %	23 = 18·06 %	—
Tryest	48 = 31·79 %	35 = 23·18 %	13 = 8·61 %	—

Co do *rodzaju przybytku i ubytku członków* w roku 1896, skonstatować można w porównaniu do ostatnich trzech lat, co następuje:

P r z y r o s t	W Z w i ą z k u		P r z e d Z w i ą z k i e m	
	w roku 1896	w roku 1895	w roku 1894	w roku 1893
Przystąpiło:				
po wypisie	442 = 7·01 %	394 = 7·11 %	363 = 7·12 %	295 = 6·47 %
później	710 = 11·26 %	874 = 15·78 %	526 = 10·32 %	535 = 11·73 %
z podróży	928 = 14·72 %	687 = 12·4 %	690 = 13·54 %	582 = 12·78 %
z wojska	71 = 1·13 %	62 = 1·12 %	34 = 0·67 %	53 = 1·16 %
Razem	2151 = 34·12 %	2017 = 36·41 %	1613 = 31·65 %	1465 = 32·14 %
U b y t e k				
W podróż	960 = 15·23 %	724 = 13·07 %	728 = 14·29 %	612 = 13·42 %
Wystąpiło	45 = 0·71 %	63 = 1·14 %	36 = 0·71 %	26 = 0·57 %
Wykreślono	285 = 4·52 %	279 = 5·03 %	238 = 4·67 %	143 = 3·14 %
Na inwalidów	23 = 0·36 %	20 = 0·36 %	16 = 0·31 %	18 = 0·39 %
Umarło	81 = 1·29 %	77 = 1·39 %	83 = 1·63 %	80 = 1·75 %
Do wojska	97 = 1·54 %	89 = 1·61 %	68 = 1·33 %	50 = 1·1 %
Razem	1491 = 23·65 %	1252 = 22·6 %	1169 = 22·94 %	929 = 20·37 %
Przyrost członków	660 = 10·47 %	765 = 13·81 %	444 = 8·71 %	536 = 11·77 %

Stosunek *należących do Związku towarzyszy zawodowych* do niezwiązkowców ukształtował się jak następuje: Wykazano

	z końcem 1896	z końcem 1895	z końcem 1894	z końcem 1893
Członków Związku	6965 = 83·03 %	6305 = 81·14 %	5540 = 80·43 %	5096 = 78·44 %
Niezwiązkowców	1424 = 16·97 %	1466 = 18·86 %	1348 = 19·57 %	1401 = 21·56 %
Ogółem tow.zawodowych	8389 = 100·00 %	7771 = 100·00 %	6888 = 100·00 %	6497 = 100·00 %

Z powyższego widzimy, że stosunek członków do niez członków Związku z roku na rok przedstawia się coraz korzystniej, i można mieć nadzieję, że zrozumienie użyteczności organizacji zawodowej, obejmie i dalsze kręgi stojących dziś jeszcze na uboczu towarzyszy zawodowych.

Szczegółowy obraz ruchu członków zawiera następująca tabela:

Ruch członków w roku 1896.

W o k r ę g u S t o w a r z y s z e n i a

Oznaczenie przyrostu i ubytku członków		Zawód	W o k r ę g u S t o w a r z y s z e n i a														We wszystkich Stowarzyszeniach razem								
			Czechy		Bukowina		Galicja		Ka-ryntja	Kraina		Morawa		Niższa Austria	Wyższa Austria		Solno-grod	Szlask	Styrja		Tyrol i Vorarl.		Tryest		
		Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%
Stan członków z początkiem roku	zecerów drukarzy giserów	1189 313 33	88 2 .	221 22 5	78 11 .	74 11 .	441 65 7	2072 404 193	209 34 1	63 8 1	130 20 8	312 31 3	135 17 3	129 21 1	5091 999 255										
	Razem..	1585	40	248	89	85	513	2669	244	72	158	346	155	151	6305										
	zecerów drukarzy giserów	82 18	5 .	39 4	.	4 .	46 8	118 33 7	14 4	2 .	11 2	23 3	8 .	7 4	359 76 7										
później zgłoszeni	Razem..	100	6-51	43	17-34	4	4-71	54	10-53	158	5-92	18	7-37	2	2-78	13	8-23	26	7-52	8	5-16	11	7-29		
	zecerów drukarzy giserów	130 28 1	6 2 .	207 32 1	2 .	3 .	26 8 1	116 36 4	7 1 .	7 1 .	19 5 .	17 1 .	21 .	23 4 1	584 118 8										
	Razem..	159	10-33	8	20	240	96-77	2	2-25	3	3-53	35	6-82	156	5-85	8	3-28	8	11-11	18	5-2	21	13-55	28	
Z podróży	zecerów drukarzy giserów	148 22 2	7 .	18 6 .	30 5 .	24 1 .	60 24 .	167 36 5	65 12 .	35 3 .	38 5 .	95 2 .	102 9 .	7 .	796 125 7										
	Razem..	172	11-21	7	17-5	24	9	67	35	39-33	25	29-41	84	16-38	208	7	8	77	31-56	38	52-78	43	27	21	
	zecerów drukarzy giserów	17 3	.	5 .	1 .	2 .	1 .	18 4 .	7 2 .	1 .	1 .	3 2 .	1 .	1 .	58 13 .										
Z wojska	Razem..	20	1-3	5	2-02	1	1-12	2	2-85	1	0	19	22	0-83	9	3	69	1	1-39	2	1-27	5	1-45	2	
	zecerów drukarzy giserów	377 71 3	18 2 .	269 42 1	33 5 .	33 1 .	133 40 1	419 109 16	93 19 .	45 4 .	69 13 .	138 8 .	132 9 .	38 9 1	1797 932 22										
	Razem..	451	29-38	20	50	312	125-80	98	43	7	34	40	174	33-92	544	20-4	112	45	91	49	68-06	82	51-9	146	
W ogólności	zecerów drukarzy giserów	451 29 38	20 50	312 125 80	98	43 7 34	40	174 33 92	544 20 4	112 45 91	49 68 06	82 51 9	146 42 2	141 90 97	2151 34 12										
	Razem..	451	29-38	20	50	312	125-80	98	43	7	34	40	174	33-92	544	20-4	112	45	91	49	68-06	82	51-9	146	
	zecerów drukarzy giserów	451 29 38	20 50	312 125 80	98	43 7 34	40	174 33 92	544 20 4	112 45 91	49 68 06	82 51 9	146 42 2	141 90 97	2151 34 12										

1 włącznie z 1 tow. innego zawodu. — 2 włącznie z 8 tow. innego zawodu. — 3 włącznie z 9 tow. innego zawodu.

2. Zapomogi Stowarzyszeń związkowych.

Działalność stowarzyszeń związkowych *na polu humanitarnem* w roku 1896 przedstawioną jest cyfrowo w Tabeli I. Jeśli zamieszczone tam szeregi liczb uważnie przejrzymy, będziemy mogli ocenić, jak dobroczynny wpływ wywarły austriackie stowarzyszenia związkowe poszczególnie i zbiorowo na dotkniętych różnymi wypadkami swoich członków i wiele też i nędzy złagodziła *ofiarność o własnej sile stworzonej potężnej organizacji zawodowej*.

Summaryczne cyfry, wyszczególnionych na wspomnianej tabeli *wypłaconych w roku 1896 zapomóg*, pragniemy na tem miejscu w przejrzystym ugrupowaniu objaśnić i dołączyć dla porównania wyniki ubiegłego roku i lat z przed zawiązania Związku. Zauważyć tu jednak musimy, że wyjęte z szczegółowego wykazu i tu przytoczone cyfry przedstawiają ogólną sumę zapomóg, to znaczy, że obejmują one nie tylko zapomogi wypłacone na rachunek wszystkich stowarzyszeń, ale także i te, które stowarzyszenia wypłaciły na rachunek własny. *W tych gałęziach zapomóg jednak, które są zcentralizowane*, wyszczególnione będą osobno *wylącznie do zcentralizowanej zapomogi* odnoszące się daty.

Przedewszystkiem wpadają w oko na Tabeli I zamieszczone liczby, dotyczące *stosunków zdrowotnych* członków i wypłaconych zapomóg chorym.

Jako **czasowo niezdolni do pracy (chorzy)** otrzymało wsparcie:

				Czas niezdolności do pracy		
				dzieli się na		
	członków	w procentach przeciętnej liczby członków	wypadków choroby	razem dni	liczbę chorych	przeciętną liczbę członków przypada dni
w roku 1896	2182	32·58	2782	77096	35·33	11·51
" " 1895	2026	33·47	2474	66807	32·97	11·04
" " 1894	1607	30·61	1983	55710	34·67	10·61
" " 1893	1677	34·81	2051	55213	32·92	11·46

Gdy zamienimy dni choroby na lata (à 365 dni), otrzymamy podstawę do oznaczenia procentu chorobliwości i wynikają ztąd następujące cyfry:

	dni choroby		lata lub całorocznie wspierani	w procentach przeciętnej liczby członków
w roku 1896	77096	=	211	3·15
" " 1895	66807	=	183	3·02
" " 1894	55710	=	153	2·91
" " 1893	55213	=	152	3·15

Wydatki na wsparcia dla chorych wynosiły:

	w ogólności	na wspieranego	w procentach na przeciętną liczbę członków
w roku 1896	złr. 77802·48	złr. 35·66	złr. 11·62
" " 1895	" 68982·23 ₅	" 34·05	" 11·40
" " 1894	" 56170·71	" 34·95	" 10·70
" " 1893	" 54575·20	" 32·54	" 11·33

Liczby ostatniego rzędu wskazują równocześnie jaka wkładka na wsparcia chorych faktycznie od członka była potrzebną.

Jako **nie mający zajęcia w miejscu** pobierało wsparcie:

				Czas bezrobocia		
				podzielony na		
	członków	w procentach przeciętnej liczby członków	w wypadkach bezrobocia	razem dni	liczbę wspieranych	przeciętną liczbę członków przypada dni
w roku 1896	875	13·06	1751	40332	46·09	6·02
" " 1895	644	10·64	1220	27881	43·29	4·61
" " 1894	574	10·93	960	25363	44·19	4·83
" " 1893	519	10·77	825	23465	45·21	4·87

Koszta przesiedlenia wypłacono:

w roku 1896	26	członkom
" " 1895	19	"
" " 1894	19	"
" " 1893	25	"

Oprócz pobierających wsparcie nie mających pracy w r. 1896, była w okręgach wszystkich stowarzyszeń, z wyjątkiem stowarzyszenia tyrolskiego, wielka ilość wypłaconych lub nieuprawnionych do pobierania zapomogi członków bez pracy, których wykazanie ze względu na

faktyczny stan bezrobocia i uzupełnienie na tem miejscu jest potrzebnem, wobec tego, iż Tabela I dat dotyczących zawierać nie może.

Nieuprawnieni do pobierania wsparcia w miejscu byli						Rozdzielone na	
w okręgu Stowarzyszenia	wypła- ceni	nie mający jeszcze prawa	Razem	Procent do przeciętnej liczby członków	Razem przez dni	liczbę pozostających bez zajęcia	przeciętną liczbę członków
	bez zajęcia członkowie					wypadło dni	
Czechy	45	102	147	9·11	4533	30·84	2·81
Bukowina	.	1	1	2·44	21	21·00	0·51
Galicja	2	.	2	0·5	70	35·00	0·17
Karyntja	.	2	2	2·3	45	22·5	0·52
Kraina	.	2	2	2·3	102	51·00	1·17
Morawa	9	53	62	11·46	3080	49·68	5·69
Niższa Austrija	119	258	377	13·42	14293	37·91	5·23
Wyższa Austrija	1	4	5	2·01	98	19·6	0·39
Solnogród	1	1	2	2·56	39	19·5	0·5
Szlask	2	8	10	5·95	318	31·8	1·89
Styrja	12	17	29	8·08	855	29·58	2·38
Tryest	4	7	11	7·01	652	59·27	4·15
Razem	195	455	650	9·7	24106	37·09	3·6

Jeśli cyfry czterech pierwszych rubryk powyższej tabeli dodamy do tych, które wykazują stan pobierających zapomogę, otrzymamy rzeczywistą liczbę dotkniętych bezrobociem w poszczególnych stowarzyszeniach członków. W ogólności było tedy nie mających zajęcia w miejscu (wspieranych i niewspieranych):

	członków	w procentach do przeciętnej liczby członków	razem dni	Czas bezrobocia podzielony na	
				liczbę nie mają- cych zajęcia	przeciętną liczbę członków
				przypada dni	
w roku 1896	1525	22·76	64438	42·25	9·62
" " 1895	1212	20·02	51233	41·25	8·46
" " 1894	914	17·41	39524	43·24	7·53
" " 1893	nie zestawiono liczby niemających zajęcia a nie pobierających wsparcia, wskutek czego brak cyfer sumarycznych.				

Gdy ogólną sumę dni bezrobocia zamienimy na lata (rok roboczy licząc po 300 dni), wykaże się faktyczny procent bezrobocia jak następuje:

	dni bezrobocia	lata lub całorocznie wspierani w miejscu	w procentach do przeciętnej liczby członków
w roku 1896	64438	214	3·19
" " 1895	51233	171	2·83
" " 1894	39524	132	2·51
" " 1893	23465	78 (tylko wspierani)	1·64

Ze zcentralizowanej zapomogi dla nie mających zajęcia korzystało w r. 1896 867 członków (725 zecerów, 135 drukarzy, 7 odlewaczy czcionek) w 1744 wypadkach, za 40.235 dni w kwocie 24.141 złr., podczas gdy 26 członkom (21 zecerom, 4 drukarzom, 1 litografowi) wypłacono 461·60 złr. tytułem kosztów przesiedlenia.

Z tych członków nie mających zajęcia wstąpiło do kondycji 1320, udało się w podróż 106, na fundusz chorych przeszło 36, wypłacono 181, do wojska poszło 9, pobieranie zapomogi zasystowano 5 członkom, a 87 pozostało na etacie funduszu z końcem roku. 1714 dni bezrobocia rozdziela się na tych 867 członków jak następuje: 537 było raz, 163 dwa razy, 56 trzy razy, 43 cztery razy, 23 pięć razy, 10 sześć razy, 9 siedm razy, 5 ośm razy, 10 dziewięć razy, 1 dziesięć razy, 3 dwanaście razy, 2 trzynaście razy, 4 czternaście razy a 1 piętnaście razy bez kondycji.

Czas trwania kondycji do 6 tygodni skonstatowano w 592 wypadkach (44·85% wszystkich kondycji); i tak: jednodniowe w 371, dwudniowe w 75, trzydniowe w 20, czterodniowe w 12, pięciodniowe w 3, sześciodniowe w 2, siedmiodniowe w 13, ośmiodniowe w 4, dziewięciodniowe w 1, dziesięciodniowe w 10, jedenastodniowe w 6, dwunastodniowe w 3, trzynastodniowe w 1, czternastodniowe w 12, dłuższe niż 14-dniowe do 6 tygodni w 59 wypadkach.

Z tych krótkotrwałych kondycji przypada na Wiedeń 557, na Czechy 11, Galicję 3, na Karyntję 1, na Morawę 4, na Austrię wyższą 4, na Solnogród 1, na Szląsk 1, na Styrję 6 i na Tryest 4.

Rozdzieliwszy ogólną sumę dni wsparć dla nie mających zajęcia i potrzebną na to kwotę przeciętnie na każdego z 867 dotkniętych bezrobociem, wypadnie na każdego 46·4 dni bezrobocia i 27·85 złr. zcentralizowanej zapomogi.

Na każdego z 26 członków, którzy pobrali wsparcie na kosztą przesiedlenia, wypada przeciętnie 1776 złr. zcentralizowanej zapomogi.

Wedle miesięcy przedstawia się frekwencja jak następuje:

	Nie mających zajęcia	Dni	Przesiedlonych
Styczeń	153	2340	4
Luty	149	2747	2
Marzec	138	2300	2
Kwiecień	139	2490	2
Maj	176	3059	2
Czerwiec	134	2054	3
Lipiec	161	2851	3
Sierpień	224	4811	4
Wrzesień	264	4723	1
Październik	313	5951	1
Listopad	201	3416	2
Grudzień	185	3493	.

W przecięciu było tedy 187 nie mających zajęcia z 3353 dniami zapomogi w miesiącu. (W roku ubiegłym 129 nie mających zajęcia z 2278 dniami zapomogi).

Największa liczba nie mających zajęcia w miejscu była w miesiącu październiku, najmniejsza w czerwcu.

W porównaniu z cyframi ostatnich trzech lat okazuje się, że zcentralizowane *wsparcie dla nie mających zajęcia w miejscu* co roku większych wymaga funduszy. Nie należy tu przeoczać wzrastającej ciągle liczby członków, która to liczba pozwala rozkładać ciężary na coraz większą liczbę płacących, tak, że nie obarczają one zbyt wielu poszczególnych członków. Na etacie zcentralizowanej zapomogi wykazano:

	Nie mający zajęcia w miejscu	wypadki	dni	Zapomoga kwota	przesiedleni	zopomoga
w roku 1896	867	1744	40235	złr. 24141 —	26	złr. 461 60
" " 1895	633	1209	27283	" 16369 80	19	" 332 60
" " 1894	568	954	25238	" 15142 80	18	" 297 —
" " 1893	492	802	22725	" 13651 20	25	" 420 60

Ogólny wydatek na zapomogi dla nie mających zajęcia w miejscu (zcentralizowane i dodatki lokalne) wynosił:

	Zapomoga dla nie mających zajęcia	na wspiera-nego	na kosztą przesiedlenia	na wspie-ranego	Obie zapomogi podzielone na przeciętną liczbę członków
w roku 1896	złr. 35334 20	złr. 40 38	złr. 485 10	złr. 18 66	złr. 5 35
" " 1895	" 24304 33	" 37 74	" 404 25	" 21 28	" 4 08
" " 1894	" 22333 47	" 38 91	" 381 05	" 20 06	" 4 33
" " 1893	" 20434 27	" 39 37	" 566 75	" 22 67	" 4 36

Cyfry ostatniego rzędu wskazują równocześnie, jaka wkładka na wsparcia dla nie mających zajęcia w miejscu faktycznie od członka była potrzebną.

Jako **nie mający zajęcia w podróży** pobrało zapomogę:

	członków	w procentach za przeciętną liczbę członków	frekwencja w stacjach płatniczych	Czas trwania zapomogi w podróży razem dni	podzielony na liczbę wspartych przypadło dni	przeciętną liczbę członków
w roku 1896	1013	15 12	5711	24439	24 13	3 65
" " 1895	797	13 17	4274	18943	23 77	3 13
" " 1894	801	15 26	4157	17435	21 77	3 32
" " 1893	779	16 17	3403	14345	18 41	2 98
" " 1892	841	19 38	4614	19428	23 1	4 48
" " 1891	730	18 25	3226	13245	18 14	3 31

Gdy ogólną liczbę dni podróży zamienimy na lata (licząc na rok 300 dni roboczych), wykaże się następujący stosunek:

	dni podróży	lata lub całorocznie wspierani w podróży	procentach na przeciętną liczbę członków
w roku 1896	24439	= 81	1 21
" " 1895	18943	= 63	1 04
" " 1894	17435	= 58	1 11
" " 1893	14345	= 48	1 00
" " 1892	19428	= 65	1 5
" " 1891	13245	= 44	1 1

Ze względu na to, że i ten fundusz jest zcentralizowany, okazuje się potrzeba przytoczyć także osobno daty dotyczące *zcentralizowanego wsparcia dla podróżnych*.

W podróży było 1013 członków (880 zecerów, 121 drukarzy, 12 odlewaczy czcionek), którzy według przynależności do stowarzyszeń grupują się jak następuje: Czechy 92, Bukowina 3, Galicja 25, Karyntja 5, Kraina 12, Morawa 27, Austrija Niższa 94, Austrija Wyższa 14, Solnogród 12, Szląsk 13, Styria 34, Tyrol 24, Tryest 3, Gorycja 2, Dalmacja itd. 12 (z certyfikatem), razem 371 z Austrii; z Węgier 136, z Kroatji 7, z Niemiec 454, z Alzacji i Lotaryngji 7, z Szwajcarii 18, z romańskiej Szwajcarii 2, z Skandynawji 3, z Włoch 9, z Rosji 2, z Francji 1, z Serbji 2, z Bułgarii 1.

Z tych 1013 członków odbyło 568 jedną, 291 po dwie, 93 po trzy, 40 po cztery, 10 po pięć, 3 po sześć, 3 po 7 tur podróży w Austrii; w ogólności tedy przedsięwzięto 1704 tur z których 8 rozpoczęto w roku ubiegłym, 585 z kondycji w Austrii, 27 z pośród nie mających zajęcia, 3 po powrocie ze służby wojskowej i 27 takich, którzy w czasie podróży zachorowali, po wyzdrowieniu, dalej od granicy węgierskiej 254, kroackiej 9, niemieckiej 637, włoskiej 73 i szwajcarskiej 80.

Kondycję otrzymali podróżni w 287 wypadkach, po za granice państwa udało się do Węgier 191, do Kroatji 3, do Niemiec 694, do Włoch 66, do Szwajcarii 69, na etat funduszu dla nie mających zajęcia w miejscu przeszło 36, zachorowało 27, do wojska powołano 3, z końcem roku pozostało 40 na podróży a 286 ukończyło podróż bez zawiadomienia. (Z ostatnich większość zapewne wstąpiła do kondycji).

W jednym tylko wypadku zasystowano wypłatę zapomogi podróźnej.

W 4 wypadkach doniesiono o stracie książek kwitowych, co w odpowiedni sposób opublikowano.

Z powodu dłuższego bezrobocia i spowodowanego tem braku środków, doznało 22 w podróży w kraju i zagranicą znajdujących się kolegów, z tych 2 aż dwukrotnie, błogosławieństwa ustawy o włóczęgostwie; zostali oni przytrzymani przez organa władzy bezpieczeństwa, mimo, iż w każdym wypadku wykazali prawo do zapomogi, którą otrzymać mieli na najbliższej stacji płatniczej.

W ogólności odwiedziło 1013 podróźnych 5686 razy 39 stacyj płatniczych związkowych i pobrało zapomogę za 24.424 dni w kwocie 14.654.40 złr.

Na jednego podróźnego przypada przeciętnie 24.11 dni podróży i 14.47 złr. zapomogi.

Frekwencja we wszystkich stacjach płatniczych przedstawia się według miesięcy następująco:

	podróżnych	odwiedziło stacyj	dni podróży
Styczeń	45	95	408
Luty	43	121	508
Marzec	71	162	632
Kwiecień	96	218	934
Maj	163	375	1555
Czerwiec	201	529	2189
Lipiec	292	733	3190
Sierpień	335	915	3971
Wrzesień	319	967	4263
Październik	269	736	3148
Listopad	192	516	2204
Grudzień	118	319	1422

W przecięciu przypada na jeden miesiąc 179 podróźnych, odwiedzających 474 stacyj płatniczych i 2036 dni podróży.

Najmniej podróźnych i najmniejsza frekwencja na stacjach płatniczych była w *styczniu*, największa we *wrzesniu*.

Jeśli wydatek na *zcentralizowane zapomogi dla podróźnych* ostatniego roku porównamy z wydatkami lat poprzednich, okaże się i tu znaczny wzrost wydatków:

	podróżnych	frekwencja stacyj	za dni	Z a p o m o g a w kwocie
w roku 1896	1013	5686	24424	złr. 14654.40
" " 1895	797	4270	18730	" 9972.70
" " 1894	801	4131	17351	" 9198.90
" " 1893	779	3403	14345	" 7298.70
" " 1892	841	4614	19428	" 9794.70
" " 1891	730	3226	13245	" 6622.50

Ogólne wydatki na zapomogi dla podróźnych (zcentralizowane i niezcentralizowane) wynosiły:

	razem	na 1 wspieranego	podzielone na przeciętną liczbę członków
w roku 1896	złr. 14669.80	złr. 14.48	złr. 2.19
" " 1895	" 10113.30	" 12.69	" 1.67
" " 1894	" 9267.70	" 11.57	" 1.77
" " 1893	" 7387.40	" 9.48	" 1.54
" " 1892	" 9794.70	" 11.65	" 2.26
" " 1891	" 6622.50	" 9.07	" 1.66

Cyfry ostatniego rzędu wskazują równocześnie jak wysoka potrzebna była faktyczna wkładka na zapomogi dla podróźnych.

Jeżeli zrekapitulujemy *główne liczby wszystkich trzech powyższych galezi zapomóg*, uzyskamy **ogólny obraz bezrobocia** wśród zorganizowanych drukarzy w r. 1896.

Bez zajęcia byli	Członkowie	W procentach do przeciętnej liczby członków	Czas trwania bezkondycjonowania		W procentach do przeciętnej liczby członków	Koszta zapomogi wypłaconej wykazanym tu przostającym bez zajęcia, nie licząc wydatków na administrację	
			dni	przemienione na lata = byli cały rok bez zajęcia		zlr.	ct.
z powodu słabości	2182	32·58	77096	211	3·15	77802	48
w miejscu (wspierani)	875	13·06	40332	134	2·00	35334	20
„ „ (niewspierani)	650	9·70	24106	80	1·19	.	.
w podróży (wspierani)	1013	15·12	24439	81	1·21	14669	80
Razem	4720	70·47	165973	506	7·55	127806	48

Rubryka 2. i 3. tej tabeli podaje liczbę dotkniętych bezrobociem towarzyszy; ze względu jednak na to, że ostatni zazwyczaj tylko przez kilka dni lub tygodni nie mieli zajęcia, nie dają cyfry te właściwego poglądu na stan rynku pracy, natomiast rubryki 4., 5. i 6. obraz ten rozjaśniają, zawierając liczbę dni roboczych zamienionych na lata, które równocześnie wykazują w przenośni ilu ludzi całorocznie było pozbawionych pracy i stosunek ich procentowy do przeciętnej liczby członków. Rubryka 7. wykazuje wzrost wydatków w naszych funduszach zapomogowych. Jeżeli sumę tę wraz z wydatkami na koszty przesiedlenia, podzielimy na przeciętną liczbę członków, okaże się, że każdy z członków na zapomogi dla dotkniętych bezrobociem zapłacić musiał w 1896 r. 19 zł. 08 ct.

Gdy dalej uwzględnimy, że dotknięci bezrobociem wskutek utraty zarobku bardzo znaczne ponoszą straty, wówczas dopiero możemy ocenić, jak bardzo drukarze austriaccy ucierpieli wskutek panujących na rynku pracy stosunków. Dla uzupełnienia powyższych dat, zamieszczamy tu małe obliczenie utraty zarobku. Pomnożywszy, przyjęty na podstawie statystyki z r. 1895, przeciętny zarobek zecera lub maszynisty na 2.04 zł. przez wykazanych 165.973 dni bezrobocia, otrzymamy jako kwotę utraty zarobku zlr. 338.594·92. Po doliczeniu wypłaconych tym dotkniętym bezrobociem z różnych galezi zapomóg i kosztów przesiedlenia, dojdziemy do rezultatu, iż strata poniesiona przez drukarzy austriackich wskutek bezrobocia w roku 1896 dochodzi do poważnej sumy zł. 466.886·50.

Stałe niezdolnym do pracy (inwalidom) wypłacono:

	członków	w procentach do przeciętnej liczby członków	Czas trwania zapomogi	
			razem tygodni	podzielony na przeciętną liczbę członków
w roku 1896	116	1·73	5301	45·7
„ „ 1895	104	1·72	4694	45·13
„ „ 1894	95	1·81	4342	45·71
„ „ 1893	100	2·08	4386	43·86

Gdy liczbę wypłaconych tygodni zamienimy na lata, otrzymamy faktyczny procent inwalidów:

	tygodnie wypłacone	lata lub całorocznie wspierani	w procentach do przeciętnej liczby członków
w roku 1896	5301	= 102·00	1·52
„ „ 1895	4694	= 90·00	1·65
„ „ 1894	4342	= 83·5	1·6
„ „ 1893	4386	= 84·00	1·74

Zcentralizowane wsparcie dla inwalidów pobierało w roku 1896 115 członków (73 zecerów, 34 drukarzy, 7 odlewaczy czcionek, 1 litograf), którzy wedle kategorii zapomóg, wspierani byli jak następuje:

7 inwalidów przez 360 tygodni po zł. 3.—, razem zł. 1080.—	
17 " " 751 " " " 4.—, " " 2832.—	
17 " " 789 " " " 4.50, " " 3550.50	
20 " " 960 " " " 5.—, " " 4800.—	
36 " " 1649 " " " 5.50, " " 9069.50	
18 " " 749 " " " 6.—, " " 4494.—	

115 inwalidów przez 5258 tygodni pobrało . . razem zł. 25826.—

Na każdego z inwalidów przypada przeciętnie zapomogi zł. 224.57₄ (w roku przeszłym zł. 222.86₅). Podzieliwszy sumę wypłaconej zapomogi przez liczbę wypłaconych tygodni, okaże się, że wsparcie jednego inwalidy wynosiło przeciętnie tygodniowo zł. 4.91 (w roku ubiegłym zł. 4.94; mylnie wydrukowano zł. 4.14).

Jeden inwalida z kategorii 4 zlr. tygodniowo umieszczony był w prywatnym zakładzie dobroczynnym i pobrał zamiast należących mu się 208 zlr., tylko 36 zlr.

Z wykazanych tu 115 inwalidów było z początkiem roku 93 (54 zecerów, 31 drukarzy, 7 odlewaczy czcionek, 1 litograf) na funduszu; przybyło 22 (19 zecerów, 3 drukarzy); ubyło z powodu śmierci 12 (7 zecerów, 5 drukarzy); pozostało na funduszu 103 (66 zecerów, 29 drukarzy, 7 odlewaczy czcionek, 1 litograf).

Zmarli ci inwalidzi *pobierali* razem przez 3533 tygodni *zapomogę*, każdy z nich pojedynczo wziął po 1052, 713, 319, 301, 276, 206, 204, 195, 134, 105, 25 i 3 tygodni, a więc *przeciętnie* przez 294.4 tygodni = 5.7 lat.

Co do wieku przyjętych w roku 1896 na fundusz inwalidowy 22 członków skonstatowano

1 członek miał 78 lat	1 członek miał 49 lat
2 członków miało 69 "	1 " " 48 "
2 " " 66 "	1 " " 47 "
3 " " 65 "	1 " " 46 "
1 członek miał 63 "	1 " " 39 "
1 " " 54 "	1 " " 38 "
1 " " 53 "	1 " " 35 "
1 " " 51 "	2 członków miało 33 "
1 " " 50 "	<i>Przeciętny wiek 53.7 lat.</i>

Jako powód przejścia w stan inwalidowy skonstatowano: starość i uwiąd w 5 wypadkach, słabość piersiową w 5, cierpienia mózgowe i kości pacierzowej w 3, słabość oczną w 1, rupturę w 2, tknięcie paraliżem w 1, rak w 1, chroniczne zatrucie ołowiem w 3 wypadkach i chroniczne wrzody ropiace w 1 wypadku. U 9 inwalidów oprócz tu wymienionych słabości, były podane jeszcze inne cierpienia, które spowodowały przyjęcie ich na stan inwalidowy.

Jeżeli się porówna wynik *scentralizowanej zapomogi dla inwalidów* z roku 1896 z rokiem poprzednim, to i tu skonstatować trzeba wyższe zapotrzebowanie tejże. I tak: w roku 1896 pobrało 115 inwalidów przez 5258 tygodni zapomogę w wysokości 25.826 zlr., zaś w roku 1895 pobrało 104 inwalidów przez 4694 tygodni 23.178 zlr.

Ogólny wydatek dla stale niezdolnych do pracy [inwalidów] (scentralizowany jakoteż dodatki lokalne) wynosił:

	razem	na każdego pobierającego	rozdzielony na przeciętną liczbę członków
w roku 1896	złr. 28718.—	złr. 247.57	złr. 4.29
" " 1895	" 25589.50	" 246.05	" 4.23
" " 1894	" 20575.—	" 216.58	" 3.94
" " 1893	" 20939.07	" 209.39	" 4.35

Ostatni rząd cyfer wykazuje równocześnie jak wysoką powinna była być wkładka od członka do tego funduszu.

Zapomogę na starość (pensję) otrzymali:

	członków	w procentach do przeciętnej liczby członków	za miesiąc	w kwocie
w roku 1896	7	0.1	52	złr. 512
" " 1895	9	0.15	81	" 810
" " 1894	9	0.17	105	" 1050
" " 1893	9	0.19	90	" 900

Koszta pogrzebowe wypłacono:

	członków	w procentach do przeciętnej liczby członków	w kwocie
w roku 1896	85	1.27	złr. 4161.04
" " 1895	85	1.4	" 4055.80
" " 1894	93	1.77	" 4582.40
" " 1893	96	1.99	" 3475.36

Stałą zapomogę wdowią pobierały:

	wdowy	za tygodnie	w kwocie
w roku 1896	36	1705	złr. 2319·10
" " 1895	34	1660	" 2217·50
" " 1894	32	1539	" 1833·75
" " 1893	28	1353	" 1682·50

Odprawę otrzymaly:

	wdowy	w kwocie	inni pozostali	w kwocie
w roku 1896	32	złr. 4250	12	złr. 1300
" " 1895	29	" 3835	12	" 1250
" " 1894	40	" 5495	5	" 375
" " 1893	39	" 5060	20	" 2199

Zapomogi dla sierót wypłacono:

	sieroty	za miesięcy	w kwocie
w roku 1896	321	2617·00	złr. 6978·50
" " 1895	220	2322·5	" 6393·50
" " 1894	216	2130·75	" 5893·50
" " 1893	212	1927·00	" 5653·—

Nadzwyczajne zapomogi otrzymali:

w roku 1896	397 osób	w kwocie	złr. 2744·45
" " 1895	144	" " " "	1258·40
" " 1894	176	" " " "	532·84
" " 1893	53	" " " "	484·60

Jeżeli się zliczy razem *główne sumy wszystkich kategorii zapomóg*, to wykaże się, że wszystkie Stowarzyszenia związkowe wypłaciły *ogółem zapomóg*:

w roku 1896	9693 osobom	w kwocie	złr. 179275·67
" " 1895	7600	" " " "	149213·81 ⁵
" " 1894	7023	" " " "	128490·42
" " 1893	6154	" " " "	123357·15

Wobec tych cyfer, które najlepiej wykazują jak dalece zbawienną jest działalność Stowarzyszeń związkowych dla dobra członków, nie potrzeba zapewne dalszych komentarzy.

Z rozdziału o zapomogach widzimy, że tylko *trzy działy zapomóg były zcentralizowane*, to znaczy, że na podstawie uchwał Zjazdu Związku wypłacone w tych działach zapomogi, książkowane były na wspólny rachunek 13 Stowarzyszeń związkowych i według liczby członków na pojedyncze Stowarzyszenia rozdzielone.

Ogólne koszty we wszystkich trzech zcentralizowanych działach zapomóg przedstawiają się w roku 1896 następująco:

1. zapomoga dla pozostających bez zajęcia w miejscu i kosztą przesiedlenia złr. 24602·60
2. zapomoga w podróży " 14654·40
3. zapomoga dla inwalidów " 25826·—

Razem . . . złr. 65083·—

Z tego pokryto przez zwrot pobranej zapomogi 42·10, w skutek czego kwota mająca być przez Stowarzyszenia związkowe pokrytą zmniejszyła się do złr. 65040·90.

Jak dalece środki pojedynczych Stowarzyszeń były zaangażowane, o tem dają dokładne wyjaśnienie dołączone tu tabele, które mieszczą w sobie wynik obrachunku ze wszystkich czterech kwartałów.

Z obrachunku tego wynika, że przy zapomodze dla pozostających bez zajęcia w miejscu dziesięć Stowarzyszeń nadpłaciło kwotę złr. 2707·96, podczas gdy trzy Stowarzyszenia złr. 2738·56 otrzymały zwrotu.

Przy zapomodze dla podróżnych siedem Stowarzyszeń nadpłaciło sumę złr. 5432·16, a sześć Stowarzyszeń otrzymało złr. 5443·66 zwrotu.

Przy zapomodze dla inwalidów nadpłaciło ośm Stowarzyszeń złr. 4189·44, a pięć Stowarzyszeń otrzymało taką samą sumę zwrotu.

Zliczwszy te wszystkie trzy działy zapomóg, wykaże się, że sześć Stowarzyszeń nadpłaciło kwotę złr. 5266·75, podczas gdy siedem Stowarzyszeń otrzymało zwrotu złr. 5308·85.

Wynik rozliczeń

zcentralizowanych zapomóg w roku 1896.

a) Zapomoga dla pozostających bez zajęcia w miejscu i kosztu przesiedlenia.

Kwota rozdzielona na członka: w I. kwartale 72'761 ct., w II. kwartale 70'652 ct., w III. kwartale 112'929 ct., w IV. kwartale 113'294 ct., razem 369'636 ct.

Stowarzyszenie	kwartał	Wydatki na rachunek centralizacji		Według roz- działu wypadło na Stowa- rzyszenie		Dyferencja				Zliczwszy wszystkie cztery kwartały na Stowarzyszenie	
						ze Stowarzy- szenia do kasy Związku		z kasy Związku do Stowarzyszenia		nad- płacić	otrzy- mać zwrotu
		złr.		złr.		wyplacono		złr.			
Czechy	I. II. III. IV.	1348'20 1212'20 1675'20 2088'—	6323'60	1116'88 1126'20 1835'10 1872'75	5950'93	159'90	159'90	231'82 86'— 215'25	532'57	372'67	
Bukowina	I. II. III. IV.	44'40 36'60 8'40 25'80	115'20	29'11 29'68 49'69 53'25	161'73	41'29 27'45	68'74	15'29 6'92	22'21	46'53	
Galicja.....	I. II. III. IV.	100'80 111'60 237'60 266'40	716'40	180'45 286'85 482'21 486'03	1435'54	79'65 175'25 244'61 219'63	719'14			719'14	
Karyntja	I. II. III. IV.	49'20 38'40 103'20 217'80	408'60	64'76 60'76 95'99 101'97	323'48	15'56 22'36	37'92	7'21 115'83	123'04	85'12	
Kraina	I. II. III. IV.	16'80 16'80 55'20 34'80	123'60	61'85 62'88 94'86 99'70	319'29	45'05 46'08 39'66 64'90	195'69			195'69	
Morawa	I. II. III. IV.	165'— 358'20 420'60 436'60	1430'40	373'27 373'75 600'78 631'05	1978'85	208'27 15'55 180'18 144'45	548'45			548'45	
Niższa Austrja...	I. II. III. IV.	2337'60 2033'40 8760'60 4173'60	12305'20	1941'99 1924'56 3047'96 3109'92	10024'43			395'61 108'84 712'64 1063'68	2280'77	2280'77	
Wyższa Austrja..	I. II. III. IV.	154'20 121'20 45'60 84'—	405'—	177'54 172'39 286'84 291'17	927'94	23'34 51'19 241'24 207'17	522'94			522'94	
Solnogród	I. II. III. IV.	33'60 84'— 63'— 21'—	201'60	52'39 56'52 90'34 82'71	281'96	18'79 27'34 61'71	107'84	27'48	27'48	80'36	
Szląsk	I. II. III. IV.	6'60 108'60 291'— 126'—	532'20	114'96 122'23 190'85 184'67	612'71	108'36 13'63 58'67	180'66	100'15	100'15	80'51	
Styrja.....	I. II. III. IV.	223'80 310'20 585'60 103'80	1223'40	251'75 248'70 400'90 431'65	1333'—	27'95 49'78 33'14 327'85	355'80	61'50 184'70	246'20	109'60	
Tyrol i Vorarlberg	I. II. III. IV.	63'— 79'20 122'40 95'—	359'60	112'78 112'34 216'83 205'06	647'01	49'78 33'14 94'43 110'06	287'41			287'41	
Tryest	I. II. III. IV.	44'40 178'80 195'60 39'—	457'80	109'87 112'34 171'65 181'27	575'13	65'47 112'34 171'65 181'27	207'74	66'46 23'95	90'41	117'33	
Razem..	I. II. III. IV.	4587'60 4689'20 7564'— 7761'80	24602'60	4587'60 4689'20 7564'— 7731'20	24572'—	642'22 357'20 1028'65 1364'16	3392'23	642'22 357'20 1028'65 1394'76	3422'63	2707'96 2738'56	
Przez zwrot zapomóg pokryto					30'60		30'60			30'60	
					24602'60		3422'83			2738'56	

b) Zapomoga w podróży.

Kwota rozdzielona na członka: w I. kwartale 14·641 ct., II. kwartale 42·29 ct., w III. kwartale 102·272 ct., w IV. kwartale 59·534 ct., razem 218·737 ct.

Stowarzyszenie	kwartał	Wydatki na rachunek centralizacji		Według roz- działu wypadło na Stowa- rzyszenie		Dyferencja				Zliczywszy wszystkie cztery kwartały ma Stowarzyszenie							
						ze Stowarzy- szenia do kasy Związku		z kasy Związku do Stowarzyszenia									
		zlr.		zlr.		wypłacono		zlr.		zlr.							
Czechy	I. II. III. IV.	122 40 390 60 1070 40 985 20	2568 60	224 78 674 10 1661 92 984 10	3544 90	102 38 283 50 591 52	977 40	1 10	1 10	976 30							
Bukowina	I. II. III. IV.	2 40 12 — 15 80		5 86 17 77 45 — 27 98		5 86 15 37 33 — 11 18		65 41				65 41					
Galicja	I. II. III. IV.	7 80 43 20 67 80 77 40		36 32 171 70 436 70 255 40		28 52 123 50 368 90 178 —		703 92				703 92					
Karyntja	I. II. III. IV.	58 80 118 80 420 60 174 —		13 03 36 37 86 93 53 58		45 77 82 43 333 67 120 42		582 29				582 29					
Kraina	I. II. III. IV.	38 40 41 40 148 80 80 40	309 —	12 45 37 64 85 91 52 39	188 39	25 95 3 76 62 89 28 01	120 61	120 61	120 61	120 61							
Morawa	I. II. III. IV.	73 20 174 — 456 60 453 —		75 12 223 72 544 09 331 60		1 92 49 72 87 49						139 13	121 40	121 40	17 73		
Niższa Austrija...	I. II. III. IV.	157 80 431 40 1147 20 651 —		390 85 1151 98 2760 32 1634 21		233 05 720 58 1613 12 983 21						3549 96	3549 96				
Wyższa Austrija..	I. II. III. IV.	151 80 325 80 971 40 396 60		35 73 103 19 259 77 153 —		116 07 222 61 711 63 243 60						1293 91	1293 91				
Solnogród	I. II. III. IV.	42 60 303 — 538 80 262 20	1146 60	10 54 33 83 81 82 43 46	169 65	32 06 269 17 456 98 218 74	976 95	976 95	976 95	976 95							
Szląsk	I. II. III. IV.	12 — 42 — 120 60 136 80		23 14 73 16 172 84 97 04		11 14 31 16 52 24						94 54	39 76	39 76	54 7		
Styrja	I. II. III. IV.	135 — 287 40 726 60 354 —		50 67 148 86 363 07 226 83		84 33 138 54 363 53 127 17						713 57	713 57				
Tyrol i Vorarlberg	I. II. III. IV.	110 40 595 20 1020 — 424 80		22 70 67 24 196 37 107 76		87 70 527 26 823 63 317 04						1756 33	1756 33				
Tryest	I. II. III. IV.	18 60 51 60 153 60 52 20	276 —	22 11 67 24 155 46 95 25	340 06	3 51 15 64 1 86 43 05	64 06	64 06	64 06	64 06							
Razem ..	I. II. III. IV.	928 80 2806 80 6854 40 4064 40		923 30 2806 80 6850 20 4062 60		386 38 1244 47 2748 13 1215 44						5594 42	1217 24	5605 92	5432 16	5443 66	
Przez zwrot zapomóg pokryto ..						11 50							11 50			11 50	
						14654 40							5605 92			5443 66	

c) Zapomoga dla inwalidów.

Kwota rozdzielona na członka: w I. kwartale 98'073 ct., w II. kwartale 98'335 ct., w III. kwartale 98'066 ct., w IV. kwartale 95'948 ct., razem 390'422 ct.

Stowarzyszenie	kwartał	Wydatki		Według roz-		Dyferencja		Zliczwszy		
		na		działu		ze Stowarzy-	z kasy Związku	wszystkie cztery		
		rachunek		wypadło		szenia do kasy	do	kwartaly ma		
		centralizacji		na Stowa-		Związku	Stowarzyszenia	Stowarzyszenie		
				wypłacono				nad-	otrzy-	
		złr.		złr.		złr.		płacić	mać	
						złr.		złr.	złr.	
Czechy	I. II. III. IV.	1557.— 1720 50 1667 50 1725.—	6670.—	1505 42 1567 46 1593 58 1586 02	6252 48		51 58 153 04 73 92 138 98	417 52		417 52
Bukowina	I. II. III. IV.	65.— 65.— 65.— 65.—	260.—	39 23 41 30 43 15 45 10	168 78		25 77 23 70 21 85 19 90	91 22		91 22
Galicja	I. II. III. IV.			243 22 399 24 418 75 411 62	1472 83	243 22 399 24 418 75 411 62	1472 83		1472 83	
Karyntja	I. II. III. IV.			87 29 84 57 83 36 86 35	341 57	87 29 84 57 83 36 86 35	341 57		341 57	
Kraina	I. II. III. IV.	130.— 130.— 105.— 65.—	430.—	83 36 87 52 82 38 84 43	337 69	19 43	46 64 42 48 22 62	111 44		92 31
Morawa	I. II. III. IV.	331 50 331 50 379 50 448 50	1491.—	503 11 520 19 521 71 534 43	2079 44	171 61 188 69 142 21 85 93	588 44		588 44	
Niższa Austria...	I. II. III. IV.	3391.— 3610.— 3660.— 3503.—	14164.—	2617 57 2678 65 2646 80 2633 77	10576 79		773 43 931 35 1013 20 869 23	3587 21		3587 21
Wyższa Austria..	I. II. III. IV.	58 50 58 50 58 50 58 50	234.—	239 30 239 94 249 09 246 59	974 92	180 80 181 44 190 59 188 09	740 92		740 92	
Solnogród	I. II. III. IV.			70 61 78 67 78 46 70 04	297 78	70 61 78 67 78 46 70 04	297 78		297 78	
Szląsk	I. II. III. IV.	58 50 58 50 80 50 130.—	327 50	154 96 170 12 165 73 156 40	647 21	96 46 111 62 85 23 26 40	319 71		319 71	
Styrja	I. II. III. IV.	369.— 325.— 325.— 325.—	1314.—	339 33 346 14 348 14 365 56	1399 17	21 14 23 14 40 56	84 84	29 67	29 67	55 17
Tyrol i Vorarlberg	I. II. III. IV.	164 50 169.— 169.— 169.—	671 50	152 01 156 35 188 29 173 67	670 32	19 29 4 67	23 96	25 14		1 18
Tryest	I. II. III. IV.	58 50 58 50 58 50 58 50	234.—	148 09 156 35 149 06 153 52	607 02	89 59 97 85 90 66 95 02	373 02		373 02	
Razem ..	I. II. III. IV.	6133 50 6526 50 6568 50 6547 50	25826.—	6183 50 6526 50 6568 50 6547 50	25826.—	939 58 1163 22 1131 59 1028 11	4262 50	4262 50	4189 44	4189 44

d) Rekapitulacja kwot wyrównania.

Stowarzyszenie	Za cały rok 1896 miały Stowarzyszenia							
	przy zapomnodze dla pozostałych bez zajęcia w miejsu		przy zapomnodze dla podroźnych		przy zapomnodze dla inwalidów		Przy zliczeniu wszystkich trzech kategorii zapomóg	
	nadplacie złr.	otrzymac zwrot złr.	nadplacie złr.	otrzymac zwrot złr.	nadplacie złr.	otrzymac zwrot złr.	nadplacie złr.	otrzymac zwrot złr.
Czechy	.	372.67	976.30	.	.	417.52	186.11	.
Bukowina	46.53	.	65.41	.	.	91.22	20.72	.
Galicja	719.14	.	703.92	.	1472.83	.	2895.89	.
Karyutja	.	85.12	.	582.29	341.57	.	.	325.84
Kraina	195.69	.	17.73	120.61	.	92.31	.	17.23
Morawa	548.45	.	.	.	588.44	.	1154.62	.
Nizsza Austrija	.	2280.77	3549.96	.	.	3587.21	.	2318.02
Wysza Austrija	522.94	.	.	1293.91	740.92	.	.	30.05
Solnograd	80.36	.	.	976.95	297.78	.	.	598.81
Szlask	80.51	.	54.78	.	319.71	.	455.—	.
Syryja	109.60	.	.	713.57	55.17	.	.	548.80
Tyrol i Vorarlberg	287.41	.	.	1736.33	.	1.18	.	1470.10
Tryest	117.33	.	64.06	.	373.02	.	554.41	.
Razem . .	2707.96	2738.56	5432.16	5443.66	4189.44	4159.44	5266.75	5308.85
Przez zwrot zapomóg pokryto	30.60		11.50				42.10	
	2738.56		5443.66				5308.85	

Wyszczególnienie wypłaconych w roku 1896 przez Stowarzyszenia związkowe zapomóg

(Zestawione na podstawie wydanych przez Stowarzyszenia sprawozdań rocznych. — Z datami statystycznymi odnoszącami się do liczby pobierających zapomogi i do czasu trwania teje.)

Tabela I.

[illegible]

Uwagi: ¹ 2 Gdzie w dotyczących rubrykach cyfry nie zgadzają się z wykazem statystycznym o zcentralizowanych zapomogach, tam wzięte są razem i dodatki lokalne. — ³ 6 pensjonistów za 50 miesięcy = 216 tygodni — ⁴ 1 pensjonista za 2 miesiące = 8 tygodni. — ⁵ 7 pensjonistów za 52 miesiące = 224 tygodni. — ⁶ Podczas gdy ta cyfra oznacza liczbę rzeczywiście w podróży będących członków, to cyfra pierwsza, jak to już z główki się okazuje, wykazuje spowodowana przez podróżyńców frekwencję stacji płatniczych.

Wyszczególnienie ogólnego obrotu Stowarzyszeń związkowych w roku 1896.

(Zestawione według osobno wydanych przez Stowarzyszenia sprawozdań rocznych.)

Stowarzyszenia	Przeciętny stan człon- ków rzeczywistych w roku	Wkładka tygodniowa	Przychody										Wydatki										Majątek																		Prócz obok wykaza- nych majątków posiadają jeszcze Stowarzyszenia								
			wkładki członków		wpisowe		odsetki		inne wpływy		Razem		na zapomogi		na kształcenie		na admini- strację		na organizację		inne wydatki		Razem		Stan z końcem roku				wzrost			zmniejszył się			ulożo- wa- ny														
			złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	w porównaniu z rokiem poprzednim			w realno- ściach		w papierach warto- ściowych		w kasie oszczęd- ności		w gotówce		biblioteki		inwentarz											
																									1895	1896	złr.	ct.	złr.	ct.	%	złr.	ct.	%	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.
Czechy	1614	60	51698	07	1297	80	4056	16	1469	—	58521	03	43751	04	2462	28	9442	81	2946	89	2069	06	60672	08	117127	90	114976	85	.	.	.	.	2151	05	1.84	1	88975	47	7500	30	8807	82	9693	26	1000	—	4347	61	
Bukowina	41	65	1468	95	40	—	277	70	229	22	2015	87	747	59	163	85	348	31	135	10	125	45	1520	30	7555	84	8051	41	495	57	6.56	.	.	.	.	131	—	7833	13	87	28	141	50	78	—				
Galicja	404	50	10514	—	312	80	276	30	382	51	11485	61	5597	78	694	08	1229	19	790	58	3008	99	11320	62	7381	07	7546	06	164	99	2.24	.	.	.	.	4300	—	2700	25	545	81	400	—	200	—				
Karyntja	87	60	2310	79	20	—	463	55	710	82	3505	16	2092	95	253	73	513	53	259	32	404	89	3524	42	13466	76	13447	50	.	.	.	.	19	26	0.14	.	.	.	.	74	52	12801	61	571	37	514	—	102	50
Kraina	87	50	2395	70	36	50	684	91	372	27	3489	38	2404	38	239	98	351	45	164	19	123	63	3233	63	16374	07	16579	82	205	75	1.26	.	.	.	.	6066	02	10103	41	410	39	429	—	120	—				
Morawa	541	65	15738	20	362	—	2204	46	1189	61	19494	27	14865	—	1414	33	1577	91	544	89	1246	72	19648	85	67285	75	67131	17	.	.	.	.	154	58	0.23	2	45500	—	3584	—	16424	30	1622	87	1900	—	588	—	
Niższa Austria	2735	72	99377	08	1050	45	7443	04	10917	98	118788	55	79684	84	6968	15	7349	18	3371	53	5022	94	102396	64	185965	90	202357	81	16391	91	8.81	.	.	.	.	145496	32	42571	30	696	92	13593	27	2115	60	507	72		
Wyższa Austria	249	58	7230	35	79	50	762	95½	1490	83	9563	63½	6020	32	748	72	846	31	413	68	9159	91	34338	43	34742	15½	403	72½	1.17	.	.	.	.	.	.	.	.	11161	94	580	21½	2078	—	453	—				
Solnogród	78	55	2071	83	51	—	659	20	1085	41	3867	44	2697	65	269	10	257	17	132	54	409	76	3766	22	15593	37	15694	59	101	22	0.65	.	.	.	.	7330	—	7930	61	433	98	380	—	10	—				
Szlask	168	50	4470	82	142	50	534	74	278	84	5426	90	3172	40	493	96	339	45	300	06	725	—	5030	87	17627	05	18023	08	396	03	2.25	.	.	.	.	8000	—	8165	23	1857	80	323	53	13	99				
Styrja	359	67	11236	23	116	50	1439	24	2023	87	14815	84	10350	33	645	69	1737	22	365	34	398	76	13497	34	40278	43	41596	93	1318	50	3.27	.	.	.	.	5	34260	—	592	50	5777	33	967	10	2535	30	157	69	
Tyrol-Vorarlberg	178	60	5638	63	44	—	636	56	1861	92	8181	11	4849	04	388	16	454	60	434	73	1122	06	7248	59	17700	59	18633	11	932	52	5.27	.	.	.	.	493	10	17882	30	257	71	.	.	.	.				
Tryest	157	50	3819	50	52	—	1094	53	305	01	5271	04	3042	35	.	.	481	92	215	73	420	30	4160	30	14972	26	16083	—	1110	74	7.42	.	.	.	.	6	11224	85	1097	—	3316	70	444	45	120	88	.	.	
Razem w 13 Stowarzyszeniach .	6698		217970	15	3605	05	20533	34½	22317	29	264425	83½	179275	67	14742	03	24929	05	10074	58	16208	44	245229	77	555667	42	574863	43½	21520	95½	3.87	2324	89	0.42	348456	64	81739	74	113601	60	31065	50½	11937	81	6578	51			
Uwagi: 1 Dom i kawalek gruntu po odpisaniu ciężącego na tem długu hipotecznego w kwocie złr. 85816.40. — 2 Dom. — 3 Dom. — 4 Włożone do I drukarni																											od tego				2324	89	0.42																
towarzyszy. — 5 Dom. — 6 Drukarnia związkowa.																											faktyczny wzrost . .				19196	06½	3.45																

Wkładka N. 1 do Sprawozdania z czynności Związku Stowarzyszeń drukarzy itd. Austrii za rok 1896.

3. Ogólny obrót kasowy w roku 1896.

Przy *ogólnym obrocie kasowym* 13 Stowarzyszeń związkowych należy podnieść, że przy przeciętnym stanie 6698 rzeczywistych członków w roku 1896 były następujące *przychody*:

wkładki członków	złr. 217970-15	=	82-43%	wszystkich przychodów
wpisowe	" 3605-05	=	1-37%	" "
odsetki	" 20533-34 ₅	=	7-77%	" "
inne wpływy	" 22317-29	=	8-43%	" "

Razem złr. 264425-83₅ = 100-00% wszystkich przychodów

Wydatki były następujące: na

zapomogi	złr. 179275-67	=	73-11%	wszystkich wydatków albo 67-79% wszystkich przychodów
kształcenie	" 14742-03	=	6-01%	" " " 5-58% " "
administrację	" 24929-05	=	10-1 %	" " " 9-43% " "
organizację	" 10074-58	=	4-1 %	" " " 3-81% " "
inne wydatki	" 16208-44	=	6-68%	" " " 6-13% " "

Razem złr. 245229-77 = 100-00% wszystkich wydatków albo 92-74% wszystkich przychodów

Godnemi zaznaczenia są cyfry wykazane na administrację. Z cyfer tych wynika, że administracja tak wiele zadań wypełniających Stowarzyszeń drukarskich Austrii, kosztuje bardzo mało. Kosztuje ona, gdyby nawet i wydatki organizacyjne do niej wliczono, coś troszeczkę ponad 13 procent wszystkich przychodów.

Porównawszy ogół wydatków z ogółem przychodów, okazuje się nadwyżka w kwocie złr. 19196-06 = 7-26 procent przychodów, przeczco stan majątkowy Stowarzyszeń podniósł się z złr. 555667-42 na złr. 574863-48₅ w porównaniu z ubiegłym rokiem, a więc o 3-45 procent. W podwyższeniu majątku partycypuje dziesięć następujących Stowarzyszeń: Bukowina, *Galicja*, Kraina, Niższa i Wyższa Austrija, Solnogród, Szląsk, Styryja, Tyrol i Tryest, podczas gdy Stowarzyszenia Karyntji i Morawy wykazują zmniejszenie się majątku.

Jak dalece wzrost majątku zwiększającej się stale liczbie członków odpowiada, wykazuje następujące zestawienie. Przy końcu roku miały:

Stowarzyszenia	1896			1895			1894		
	Członków	Majątek	Udział na członka	Członków	Majątek	Udział na członka	Członków	Majątek	Udział na członka
		złr.	złr.		złr.	złr.		złr.	złr.
Czechy	1691	114976-85	67-99	1535	117127-90	76-30	1309	107448-23	82-08
Bukowina	50	8051-41	161-03	40	7555-84	188-96	28	7389-78	263-92
Galicja	464	7546-06	16-26	248	7381-07	29-76	193	6125-43	31-73
Karyntja	82	13447-50	163-99	89	13466-76	151-31	83	13451-97	162-07
Kraina	91	16579-82	191-10	85	16374-07	192-63	84	15659-21	186-42
Morawa	565	67131-17	118-82	513	67285-75	131-16	500	67830-99	135-66
Niższa Austrija	2790	202357-81	72-53	2669	185965-90	69-67	2479	168289-44	67-89
Wyższa Austrij.	254	34742-15 ₅	136-78	244	34338-43	140-73	227	32844-70	144-69
Solnogród	85	15694-59	184-64	72	15593-37	216-57	71	15700-09 ₅	221-13
Szląsk	179	18023-08	100-69	158	17627-05	111-56	147	17614-65	119-83
Styryja	367	41596-93	113-34	346	40278-43	116-41	325	37810-53	116-34
Tyrol i Vorarl.	183	18633-11	101-82	155	17700-59	114-19	154	16369-59	106-30
Tryest	164	16083-—	98-07	151	14972-26	99-14	133	14570-22	109-55
Razem	6965	574863-48 ₅	82-54	6305	555667-42	88-13	5733	521104-83 ₅	90-89

Wykazami tymi przedstawiano jak najmożliwiej jasno sposób zarządzania funduszami w austriackich Stowarzyszeniach polegających na wzajemności i pozostaje nam tylko dodać, że z wykazanego tu ogólnego stanu majątkowego w kwocie złr. 574863-48₅, znajduje się suma złr. 348456-64 umieszczona na realnościach, w czem partycypują Stowarzyszenia: Czech, Morawy, Wyższej i Niższej Austrii, Styryji i Tryestu. Dalej złożone są w papierach wartościowych złr. 81739-74 a w kasach oszczędności złr. 113601-60, podczas gdy gotówka kasowa wynosi złr. 31065-50₅. Prócz tego miały Stowarzyszenia biblioteki w wartości złr. 11937-81 i inwentarz wartości złr. 6578-51, które jednak jako niedająca się zrealizować wartość, prowadzona jest oddzielnie od ogólnego stanu majątku. Bliższe szczegóły o ogólnym obrocie podaje załączona obok tabela I.

III. Pogląd

na ogólny obrót funduszków Stowarzyszeń związkowych od czasu ich założenia.

Jeżeli zamieszczone w poprzednich rozdziałach wykazy dają wymowne świadectwo o doskonałym i *blogostawionem działaniu naszej organizacji zawodowej* z najnowszych czasów, to *znaczenie tegoż działania* ujawni nam się jeszcze lepiej, jeżeli zwrócimy uwagę naszą na działalność Stowarzyszeń związkowych od czasu ich założenia aż do końca ubiegłego roku. O założeniu i rozwoju poszczególnych stowarzyszeń umieszczone już były główne daty w zeszłorocznym Sprawozdaniu Związku, tu wystarczyć powinno, jeżeli wskażemy na *kolosalne ofiary*, które drukarze austriaccy na się biorą, *aby tylko swym kolegom zawodowym, jakoteż ich rodzinom przyjść z pomocą*. Są to bardzo poważne sumy, które tu w rachubę wziąć trzeba. Ale nie tylko na dobro *materjalne*, ale także i o *duchowym wykształceniu* tu myślano, o czym świadczą najlepiej sumy wydane na środki potrzebne do *uświadomienia i wykształcenia członków* (pisma fachowe, biblioteka, nauka, wykłady itd.).

W ogólnej sumie wynosił *przychód* należących do Związku stowarzyszeń zhr. 3781998·82₅, *wydatek* zhr. 3207135·34, co czyni ogólny obrót

**sześć milionów dziewięćsetośmieszętdziewięć tysięcy sto trzydzieści
cztery zhr. 16·5 ct.**

Jeżeli weźmie się jeszcze w rachubę, że na *organizację, agitację i uzyskanie lepszych warunków pracy*, dalej celem *wspierania potrzebujących pomocy robotników innych zawodów*, w ciągu tych lat *kilkaset tysięcy guldénów* przez *wolne składki* zebrano, z czego tu, co się samo przez się rozumie, żadnych wykazów przedstawić nie możemy, to bez żadnych więcej udokumentowań powiedzieć śmiało możemy, że *drukarze austriaccy swym zawodowym obywatelom w całej pełni zadość uczynili*.

Co do *natury* jakoteż *stanu procentowego zwyczajnych dochodów* jakoteż *wydatków* wszystkich stowarzyszeń od czasu ich założenia, dają wyjaśnienie następujące cyfry. *Pobrano:*

wkładki członków . zhr. 3021025·83 =	79·88 %	wszystkich przychodów
wpisowe " 81450·98 =	2·15 %	" "
odsetki " 407248·54 ₅ =	10·77 %	" "
inne wpływy " 272273·47 =	7·2 %	" "

Razem . . zhr. 3781998·82₅ = 100·00 % wszystkich przychodów

Wydano na: zhr.

zapomogi . . 2356841·16 ₅ =	73·48 %	wszystkich wydatków albo 62·31 %	wszystkich przychodów
kształcenie . . 222600·98 ₅ =	6·94 %	" "	5·89 %
administrację 267073·88 ₅ =	8·32 %	" "	7·06 %
organizację . . 36323·01 =	1·13 %	" "	0·96 %
inne wydatki 324596·29 ₅ =	10·12 %	" "	8·58 %

Razem . zhr. 3207135·34 = 100·00 % wszystkich wydatków albo 84·8 % wszystkich przychodów z końcem roku 1896 majątek Stowarzyszeń w sumie zhr. 574863·45₅ wynosi zatem 15·2 % wszystkich przychodów.

Pod rubryką „Administracja“ podane cyfry, wykazują tu jeszcze raz dobitnie, że bez opieki powstające, tylko czysto autonomicznie prowadzące się Stowarzyszenia robotnicze, daleko mniejszy procent swych dochodów zużywają na administrację, aniżeli wszelkie inne obywatelskie stowarzyszenia „humanitarne lub dobroczynne“.

Pozycja: wydano na *koszta organizacji* wykazuje bardzo małą, w stosunku do innych wydatków, kwotę, jednakże należy to przypisać tej okoliczności, że dawniej nie prowadzono osobno tego wydatku i po największej części wpisywano go do rachunku pod rubrykę „inne wydatki“.

Załączona tu specyfikacyjna tabela II przedstawia szczegółowo przychody i wydatki.

Wyszczególnienie wypłaconych przez Stowarzyszenia związkowe od czasu ich założenia po koniec roku 1896 zapomóg.

Tabela II.

Stowarzyszenia	Na chorych		Na pozostających bez zajęcia				Na inwalidów i pensionistów		Na koszta pogrzebowe		Na wdowy		Na sieroty		Innym pozostałym		Nadzwyczajne zapomogi		Razem	
			w miejscu (wraz z kosztami przesiedlenia)		w podróży															
	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.
Czechy	177190	63½	85962	80	21857	88	54788	57	18151	—	13557	50	5996	—	.	.	2526	25	380031	63½
Bukowina	3765	16	520	20	401	08	956	35	165	—	470	40	100	50	.	.	315	—	6693	69
Galicja	4546	49	6137	63	952	80	.	.	40	—	50	—	.	.	.	.	.	.	11726	92
Karyntja	9134	64	1171	70	4939	—	48	—	763	—	380	—	1147	50	62	50	187	40	17833	74
Kraina	12970	58	2196	45	2863	78	2274	—	1408	62	928	—	206	—	55	—	78	80	22981	23
Morawa	80789	35	19269	93	11014	17	9899	25	5106	90	4525	—	6480	—	730	—	750	33	138564	93
Wyższa Austrja	732595	33	250948	23	51104	32	248379	45	58454	94	63915	—	58250	50	4025	—	3230	56	1470933	33
Niższa Austrja	23884	57	6732	35	12041	26	1952	—	2440	—	2816	—	1000	—	130	—	322	—	51318	18
Solnogród	12299	26	1214	40	8434	97	1264	67	836	08	7230	—	108	—	.	.	71	50	31458	88
Szląsk	18729	24	5769	97	2850	52	3096	50	1385	48	1531	25	2563	75	.	.	140	94	36067	65
Styrja	75290	12	4667	41	13306	50	14527	93	4242	72	6729	07	978	—	.	.	182	10	119923	85
Tyrol-Vorarlberg	19724	11	4722	41	12655	32	1037	—	737	16	590	—	217	50	.	.	153	40	39836	90
Tryest	17152	22	6054	96	2243	56	369	—	805	—	1646	69	780	—	.	.	118	80	29170	23
Razem w 13 Stowarzyszeniach . .	1188071	70½	395368	44	144665	16	338592	72	94535	90	104398	91	77827	75	5002	50	8077	08	2356541	16½

Wyszczególnienie ogólnego obrotu funduszków należących do Związku Stowarzyszeń drukarzy, odlewaczy czcionek i pokrewnych zawodów Austrii od czasu ich założenia po koniec roku 1896.

Stowarzyszenia	Rok założenia	Liczba członków z końcem r. 1896	Przychody										Rozchody												Czysty stan majątku z końcem roku 1896		Wartość bibliotek i inwentarza (w obok wykazy- wanym majątku nie wliczone)	
			wkładki członków		wpisowe		odsetki		inne wpływy		Razem		na zapomogi		na kosztalcenie (biblioteka, wykłady, organ Stowarzyszenia itd.)		na administrację (pensje, remunera- cje, honorarja dla lekarzy, druki itd.)		na organizację (koszta delega- tów, kongresów, wkładki zwią- kowe itd.)		inne wydatki (także i straty majątkowe)		Razem					
			złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.
Czechy	1862	1691	665941	96	18922	46	65198	15	16565	92	766628	49	380031	63½	44833	50	67196	44½	9665	54	149924	52	651651	64	114976	85	5347	61
Bukowina	1865	50	11162	98	1028	46	4488	60	2293	03	18973	07	6693	69	748	36	2631	60	338	81	509	20	10921	66	8051	41	219	50
Galicja	1875	464	27372	43	1113	15	2280	41	8880	19	39646	18	11726	92	2751	25	5413	85	846	18	11361	92	32100	12	7546	06	600	—
Karyntja	1868	82	24855	87	1434	15	7015	85	7332	61	40638	48	17833	74	2680	82	2366	62	790	93	3518	87	27190	98	13447	50	616	50
Kraina	1868	91	34201	37	3697	97	7556	90	5619	71	51075	95	22981	23	7816	97	1790	10	378	—	1529	83	34496	13	16579	82	549	—
Morawa	1863	565	182542	19	12377	25	41156	92	28773	45	264849	81	138564	93	22042	44	18706	67	2325	58	16079	02	197718	64	67131	17	2488	—
Wyższa Austrja	1842	2790	1683985	94	33389	40	189481	54½	135096	65	2041953	53½	1470933	33	111209	34	137361	56	15503	87	104587	62½	1839595	72½	202357	81	2623	32
Niższa Austrja	1868	254	84466	10	1484	50	13278	93	8015	20	107244	73	51318	18	12552	06	4320	18½	1533	31	2778	84	72502	57½	34742	15½	2531	—
Solnogród	1849	85	28049	75	803	04	13302	72	12216	17	54371	68	31458	88	2088	04	1034	64½	446	25	3649	27½	38677	09	15694	59	390	—
Szląsk	1864	179	53321	50	2439	30	10532	67	4207	88	70501	35	36067	65	6488	88½	5127	12	1234	—	3560	61½	52478	27	18023	03	337	52
Styrja	1848	367	134209	65	3074	—	40905	89	15698	21	193887	75	119923	85	3343	36	14478	87	1326	86	13217	88	152290	82	41596	93	2692	99
Tyrol-Vorarlberg	1872	183	51261	49	1029	—	5536	96	10175	99	68003	44	39836	90	2740	64	2534	85	1465	90	2792	04	49370	33	18633	11	.	.
Tryest	1868	164	39654	60	658	30	6513	—	17398	46	64224	36	29170	23	3305	32	4111	37	467	78	11086	66	48141	36	16083	—	120	88
Razem	.	6965	3021025	83	81450	98	407248	54½	272273	47	3781998	82½	2356541	16½	222600	98½	267073	88½	36323	01	324596	29½	3207135	34	574863	48½	18516	32

IV. Wykaz Stowarzyszeń należących do Związku.

Do „Związku Stowarzyszeń drukarzy, odlewaczy czcionek i pokrewnych zawodów Austrii“ z siedzibą w Wiedniu należą następujące Stowarzyszenia:

1. „Centralne Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek Czech, „Typografická Beseda“ (siedziba w Pradze); 2. „Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek Bukowiny w Czerniowcach“ (siedziba Czerniowce); 3. „Stowarzyszenie drukarzy, odlewaczy czcionek i pokrewnych zawodów dla Galicji, Wielkiego Księstwa Krakowskiego i Bukowiny p. n. „Ognisko“ we Lwowie“ (siedziba Lwów); 4. „Stowarzyszenie drukarzy Karyntji“ (siedziba Celowiec); 5. „Stowarzyszenie drukarzy Krainy“ (siedziba Lublana); 6. „Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek Morawy“ (siedziba Berno m.); 7. „Niższoaustriackie Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek“ (siedziba Wiedeń); 8. „Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek Wyższej Austrii“ (siedziba Linc); 9. „Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek w kraju koronnym Solnogradzie“ (siedziba Solnogród); 10. „Stowarzyszenie drukarzy w austriackim Szląsku“ (siedziba Opawa); 11. „Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek Styrii“ (siedziba Graz); 12. „Stowarzyszenie zapomogowe dla drukarzy i odlewaczy czcionek w Tyrolu-Vorarlbergu“ (siedziba Insbruk); 13. „Società dei Tipografi in Trieste“ (siedziba Tryest).

V. Obowiązki członków

i

świadczenia Stowarzyszeń związkowych.

Na podstawie uchwał Zjazdów związkowych, jakoteż walnych zgromadzeń Stowarzyszeń, obowiązują aż do odwołania następujące postanowienia:

Wpisowe: nowowypisani, którzy się w przeciągu 6 tygodni od dnia wypisu zgłoszą, są od płacenia wpisowego uwolnieni.

Później zgłaszający się płać 3 zlr. wpisowego, które w przeciągu 6 tygodni ma być zapłacone.

Wkłady tygodniowe od członka: w Czechach 60 ct., na Bukowinie 65 ct., w Galicji 60 ct., Karyntji 60 ct., w Krainie 50 ct., na Morawie 65 ct., w Niższej Austrii 72 ct. (oprócz tego 10 ct. na fundusz budowy domu), w Wyższej Austrii 58 ct., w Solnogradzie 55 ct., na Szląsku 55 ct., w Styrii 67 ct., w Tyrolu i Vorarlbergu 60 ct., w Tryeście 50 ct. — *Uwzględnienie* co do płacenia wkładek tygodniowych mają w Czechach pozostający bez zajęcia i chorzy; na Morawie pozostający bez zajęcia, chorzy i powołani do ćwiczeń; w Niższej Austrii ci, którzy zupełnie zapomogę wybrali i ci, którzy do pobierania zapomogi nie nabyli jeszcze praw; na Szląsku pozostający bez zajęcia; w Styrii wszyscy pobierający zapomogę członkowie.

Zapomogi na wspólny rachunek

(z wyjątkiem dodatków lokalnych),

Zapomoga w podróży: 60 ct. dziennie przez 180 dni; czas należenia i płacenia wkładek 13 tygodni; dla zaraz po ukończeniu nauki przystępujących może nastąpić co do tego warunku uwzględnienie. — *Wolny nocleg* ewentualnie *całe zaopatrzenie* (na rachunek dotyczących kół koleżeńskich) otrzymują podróżni w Bozen, Brüks, Bernie m., Cylle, Freiwaldau, Freudenthal, Grac, Horn, Celowcu, Lublanie, Lincu, Morawie, Olomuńcu, Pilźnie, Pradze, Liberecu, Solnogradzie, Steyr, St. Pölten, Cieszynie, Villach, Warnsdorfe, Wiedniu i Wiener-Neustadt.

Zapomoga dla pozostających bez zajęcia w miejscu: 1 zlr. dziennie przez 91 dni; czas należenia i płacenia wkładek jakoteż stania w kondycji 52 tygodni; ci koledzy, którzy zapomogę tę zupełnie wybrali, jakoteż koledzy przybyli ze stowarzyszeń zagranicznych (jeżeli w swem macierzystem stowarzyszeniu prawo do tej zapomogi nabyli), mają ponownie 26 tygodni stać w kondycji i wkładki za ten czas zapłacić.

Koszta przesiedlenia: dla odjeżdżających bez zajęcia ojców rodzin, jeżeli są do tego uprawnieni, aż do wysokości pięcioletniowej zapomogi, z uwzględnieniem odległości i liczby członków rodziny.

Zapomoga dla stale niezdolnych do pracy (inwalidowe):

zlr.	3·50	tygodniowo	czas	należenia	260	tygodni	
„	4·—	„	„	„	520	„	
„	4·50	„	„	„	780	„	
„	5·—	„	„	„	1040	„	
„	5·50	„	„	„	1300	„	
„	6·—	„	„	„	1560	„	

dla wszystkich w
przeciągu 5 lat od wypisu
przystępujących;

wszyscy później przystępujący mają prawo do pobierania tej zapomogi dopiero po 520 tygodniach należenia i płacenia wkładek, a więc rozpoczynają dopiero z drugą kategorią; dla później przystępujących odpadają także dwa najwyższe stopnie zapomogi. *Dodatki* z własnych funduszów dają Stowarzyszenia: *Karyntji, Morawy, Niższej i Wyższej Austrii, Solnogradu, Śląska i Styryi* według czasu należenia członka.

Zapomoga dla czasowo niezdolnych do pracy (chorych) w miejscu i podróży: 1 złr. dziennie przez 365 dni, później 60 ct. dziennie aż do wyzdrowienia, przejścia w stan inwalidowy lub śmierci; czas należenia 13 tygodni; ci koledzy którzy zapomogę zupełnie wybrali, muszą na nowo 26 tygodni zapłacić do nabycia prawa na pełną zapomogę (1 złr. dziennie). — *Dodatki* do tej zapomogi z własnych funduszów dają Stowarzyszenia: *Czech, Krainy, Morawy, Solnogradu i Śląska*.

Zapomoga dla pozostałych po zmarłych członkach:

- a) *koszta pogrzebowe (także odprawy wdowie)* złr. 50.—; czas należenia 13 tygodni
"	100.—;	"	"	5	lat (260 tygodni)
"	150.—;	"	"	10	" (520 ")
"	200.—;	"	"	15	" (780 ")

— *Nadzwyczajne dodatki* dają z własnych funduszów następujące Stowarzyszenia: *Czechy* (trwale zapomogi wdowom), *Morawa, Niższa i Wyższa Austria, Solnogród, Śląsk, Styrya* (wyższa zapomogę) według czasu należenia i płacenia wkładek w odnośnych Stowarzyszeniach.

b) zapomoga dla sierót:

- złr. 1.50 na jedno dziecko miesięcznie, czas należenia 5 lat (260 tygodni)
"	3.—	"	"	"	"	10	" (520 ")

Nadzwyczajne dodatki dają z własnych funduszów następujące Stowarzyszenia: *Czechy, Kraina, Solnogród* (wyższe zapomogi) według czasu należenia i płacenia wkładek w odnośnych Stowarzyszeniach.

Zapomogę na starość (pensja) dają z własnych funduszów Stowarzyszenia: *Niższa Austria* 10 złr. miesięcznie, czas należenia 520 tygodni i 70 rok życia; *Solnogród* 2 złr. tygodniowo, czas należenia 2080 tygodni (z czego przynajmniej 520 w Solnogradzie).

Koszta pogrzebowe dla żon członków dają z własnych funduszów Stowarzyszenia: *Czechy* 25 złr., czas należenia 520 tygodni; *Morawa* złr. 25, czas należenia 780 tygodni.

(Co do dalszych szczegółów o zapomogach patrz uchwały Zjazdów związkowych).

Kształcenie.

Każdy członek otrzymuje bezpłatnie w swej mowie ojczystej jeden z organów Związku: „Vorwärts“ (nakład 6400), „Veleslavin“ (nakład 1500), „Ognisko“ (nakład 550), „Risveglio“ (nakład 450). — W lokalach wszystkich Stowarzyszeń związkowych znajdują się czasopisma fachowe jakoteż polityczne i naukowe do wolnego użytku członków. — Dalej dla użytku członków są biblioteki bardzo bogato zaopatrzone w książki rozmaitej treści, jakoteż urządzane bywają kursa naukowe i wykłady.

Pośrednictwo w wynajdywaniu pracy. — Opieka prawna.

We wszystkich Stowarzyszeniach związkowych bezpłatnie.

Wzajemność.

Patrz następującą tabelę.

VI. Umowę co do wzajemności

zawarto z następującymi Stowarzyszeniami względnie Związkami zagranicznymi:

N a z w a	Siedziba	Stowarzyszenia te dają								
		z a p o m o g i						kosztą pogrzebowe	kosztą przesiedlenia	ochronę cennika
		chorym	inwalidom	pensionistom	wdowom	sierotom	bez zajęcia w mieście	bez zajęcia w podróży		
Hrvatsko tipografičko društvo za Hrvatsku i Slavoniju . . .	Zagrzeb	Tak	Tak	.	Tak	Tak	.	Tak	Tak	.
Algemeen Nederlandsch Typografenbond	Amsterdam	.	.	Tak	.	.	Tak	„	.	Tak
Družina tipografskih radnika u Srbiji	Belgrad	Tak	Tak	.	Tak	Tak	„	„	Tak	.
Związek niemieckich drukarzy	Berlin	„	„	.	.	.	„	„	Tak	Tak
Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek na Węgrzech	Budapeszt	„	„	.	Tak	Tak	„	„	„	.
Fédération des typographes de la Suisse romande	Genewa	„	Tak	.	.	.	„	„	„	.
Typografernes Reservefonds og Rejsekasser for de Skandinaviske Lande *	Kopenhaga	.	.	.	.	.	„	„	.	Tak
Luksemburskie Stowarzyszenie drukarzy	Luxemburg	Tak	Tak	.	.	.	„	„	Tak	.
Fédération française des travailleurs du livre	Paryż	.	.	.	.	.	„	„	.	„
Blgarsko typografisko družestvo	Sofia	Tak	Tak	.	Tak	Tak	Tak	„	Tak	.
Stowarzyszenie zapomogowe dla drukarzy i odlewaczy czcionek w Alzacji i Lotaryngi . . .	Strassburg	„	„	.	.	.	„	„	„	.

* Do skandynawskiego Związku należą: „Dansk typografisk Forening“ (Kolding), „Den typografiske Forening“ (Kopenhaga), „Den typografiske Trykkerforening“ (Kopenhaga) i „Norsk Centralforening for Bogtrykkere“ (Chrystjanja).

Umowę wzajemności nie nadeślały jeszcze następujące Stowarzyszenia:

Fédération typographique Belge (Bruksela).

Gutenberg, Societate generala de ajutor reciproc a lucratorilor tipografii din România (Bukareszt).

Szwajcarski „Typographenbund“ (w St. Gallen) — aż do nadejścia tejże, pozostają w mocy dotychczas zawarte z pojedynczymi Stowarzyszeniami umowy.

Oprócz wyżej wymienionych Stowarzyszeń, uprawniają do pobierania zapomogi w czasie podróży w Austrii legitymacje następujących Stowarzyszeń:

Federazione italiana dei lavoratori del Libro (Medjolan). — Tylko co do viaticum.

Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek Preszburga.

Koleczy, przybywający z Gorycji, Poli (Pobrzeże), Zary, Fiumy (Rjeki), Serajewa (Bośnia), Helsingfors, Rygi i Warszawy, muszą się wykazać poświadczeniem, że aż do czasu udania się w podróż płacili regularnie wkładki gwoili wspierania podróży.

Legitymacje Związku hiszpańskiego, jakoteż szwedzkiego (Svenska Typograförbundet) nie uprawniają do pobierania zapomogi.

VII. Statystyka osobnych godzin.

(Wypracowana przez Wilhelma Schieglę.)

Aby stworzyć o ile możności dokładny obraz osobnych godzin, zaprowadził w roku 1896 zarząd Związku odpowiednie wykazy statystyczne i rozesłał je wszystkim Stowarzyszeniom związkowym celem dokładnego wypełniania. Musimy tu zaraz skonstatować, że oczekiwania w tym kierunku *nie* zadowolili wcale. Wpisywanie dat do tych wykazów ze strony pojedynczych mężów zaufania, pozostawia bardzo wiele do życzenia. Wydane w tym celu formularze w największej części są bardzo niedostatecznie wypełniane. I tak w niektórych wykazach nie zapisywano wcale personalu, który osobne godziny robił, albo też odwrotnie wpisywano *cały pracujący* w dotyczącej oficynie personal i tym sposobem uniemożliwiono przedstawienie dokładnego stanu rzeczy. Przez te niedostateczne wypełniania wykazów, należyte wykorzystanie dostarczonego materiału było bardzo utrudnione. Zdaje się, że niektórzy koledzy uważają akcję tę za małej wagi i to uważać należy jako powód uzyskania tak małego pod tym względem skutku.

Z trzynastu okręgów Stowarzyszeń Austrii tylko jedenaście nadesłały daty. Z *Bukowiny* i *Tryestu* nie nadesłano dat *zupełnie*. Według „Almanachu“ *Fabera* jest w Austrii 282 miejscowości z 869 oficynami. Z tych nadesłano daty tylko od 431 oficyn, a nienadesłano od 438. Tem samem statystyka obejmuje *zaledwie połowę* oficyn. Wziąwszy dalej na uwagę, że nadesłany z 431 oficyn materiał nie obejmuje *całego* roku, gdyż od większej liczby oficyn brakuje *daty* z niektórych miesięcy, to trzeba przyjąć, że ogólny wynik w rzeczywistości równa się 2:5.

Ogólnie zebrany materiał wykazuje, że w roku 1896 robiono **404.615 osobnych godzin**. Z tych 404.615 osobnych godzin wypada na ukwalifikowanych robotników, to znaczy: zecerów, drukarzy, maszynistów i odlewaczy czcionek włącznie z uczniami 264.949, a na personal pomocniczy męski i żeński 139.666 godzin. Jeżeli się więc te osobne godziny przerobi na rok roboczy, licząc 300 dni przy 9-godzinnym czasie pracy, to wykazuje się, iż przy uregulowanych stosunkach pracy znalazłoby 150 bez kondycji będących pracę. Z tego wypadłoby na ukwalifikowanych 98 a na nieukwalifikowanych robotników i robotnice 52. Jeżeli weźmiemy wyżej wspomniany stosunek 2:5 jako prawdziwy, to wykaże się, że w roku zeszłym typograficzni robotnicy i robotnice Austrii okrążyli *jeden milion* osobnych godzin robili; a przerobiwszy tę sumę, która odpowiada więcej prawdopodobności, na lata robocze, to otrzymamy, że nie 150 ale **370** bez kondycji będących znalazłoby zajęcie.

Liczba osób, która tych 404.615 osobnych godzin robiła, wynosi 5239, co przeciętnie biorąc, wypada na każdą osobę trochę więcej ponad 77 godzin. Dodać tu należy, że wykazana liczba osób robiących osobne godziny jest fikcyjną. Z powodu, że wykazywanie osób robiących osobne godziny nie może być zrobione *imiennie*, nie można więc brać na pewne, że osoby robiące osobne godziny w pojedynczych miesiącach, są *zawsze* jedne i te same. Do przedłożonej tu drukiem statystyki wzięto dla tego z każdej oficyny *przecięcie roczne z miesięcznie robiących osobne godziny* i dla tego zdaje nam się, że jesteśmy dość blisko prawdy. Co do dalszych szczegółów, to zwracamy uwagę czytelników naszych na załączone obok tabelaryczne zestawienia, których przejrzenie polecamy.

Statystyka osobnych godzin za rok 1896. — Zestawienie szczegółowe.

Okręg Stowarzyszenia	L. porządkowa	Miejscowość	Z tych		Ponad obowiązkowy czas pracy robili																				Przeciętnie na jedną osobę																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																											
					daty	przez miasteczko	Zecerscy				Maszyniści				Drukarscy				Giserscy				Pomocnicy drukarscy				Pomocnicy giserscy				Razem																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																					
							Korektorzy	towarzysze		ucznio- wie	towa- rzysze		ucznio- wie	towa- rzysze		ucznio- wie	towa- rzysze		ucznio- wie	mężcy		żeńscy		mężcy			żeńscy																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
								na porachun.	na pewne		ilość	godzin		ilość	godzin		ilość	godzin		ilość	godzin	ilość	godzin	ilość			godzin	ilość	godzin	ilość			godzin	ilość	godzin																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
			ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin

Okręg Stowarzyszenia	L. porządkowa	Miejscowość	Ilość oficyn	Z tych		Ponad obowiązkowy czas pracy robili																				Przeciętnie na jedną osobę																					
				nadesłały	nie nadesłały osobnych godzin nie robiono	przez miesiące	Korektorzy	Zecerscy				Maszyniści				Drukarscy				Giserscy				Pomocnicy drukarscy				Pomocnicy giserscy				Razem		za cały czas	za miesiąc												
								towarzysze		ucznio-		towa-		ucznio-		towa-		ucznio-		towa-		ucznio-		mężcy		żeńscy		mężcy		żeńscy		osoby	godziny		najniżej	najwyżej											
								na porachun.	na pewne	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin						ilość	godzin									
Galicja						1	1					3	42	2	30	1	18																6	90	15		15										
	9	Rzeszów	2	2		1	1	10				3	611	4	617	1	178															12	2118	176	5	3	45	24	61								
	10	Sambor	1	1		1	1	1				2	52	1	26			1	18												5	225	45	11	66	38											
	11	Nowy Sącz	2	2		1	1	7				2	70	2	66			1	36												4	96	24		24												
	12	Stanisławów	3	2	1	1	1	9				1	103	2	79	1	54														7	244	34	85	4	43	8	28									
	13	Tarnopol	2	1	1	1	1	6				1	20	1	20	1	10														3	394	56	28	3	16	10										
	14	Tarnów	3	3	1	1	1	9				2	1028	4	852	1	272														10	50	16	67	9		2	78									
15	Złoczów	1	1		2	1	4				3	416	5	852	1	49	2	59			1	50									14	2929	292	9	11	3	37	78									
	Prócz tego w 14 miejscowościach	15		15							2	60			1	30															5	1493	106	64	20		5										
											2	90	2	18	1	36	1	27													7	25	57	3	5	13	14										
Sa.	29		66	45	21	12	33		1	6	73	6357	88	5600	5	77	5801	27	2905	11	408	4	73	1	50						68	9586	5	57	7460	5			407	38247	5	93	97	1	92		
Karyntja	1	Celowiec	6	6		1	8	1	135	1	1	5	15	1	2	2	27															2	187	15	58	4	36	19	5								
						1	9			1	3	1	3	1	3	1	74															8	343	42	87	1	67	31	33								
						1	2										2			1	2										5	9	1	8	1		1	2									
						1	10			3	29	3	123			1	60				1	26									12	447	37	25	3	51	3	71									
2	Villach	2	2		1	1	6	1	3	1	3	2	31	1	17	1	6	1	6			2	12								8	76	9	5	0	83	6										
	Prócz tego w 3 miejscowościach	3		3							2	20			1	4					2	12									5	38	7	6			1	26									
						1	3				1	1	3	12	1	4															8	50	6	25	2	83	8	33									
						1	1					2	4			1	2	1	3												4	9			2	25		2	25								
Sa.	6	Niewyszczególione osobne godziny	11	8	3		8	2	138	7	63	16	197	6	34	8	175	2	9	4	40											7	181	10	322				62	1159	18	69	0	83	31	33	
Kraina	1	Lublana	6	6		1	10					4	306	3	50	1	32	1	3													1	410	31	54	1		25	33								
						1	9					3	110			1	34	1	2													8	240	30		2		9									
						1	10			4	20	3	67	3	30	1	8	1	107													16	264	16	5	1	63	14									
						1	7					5	300			1	11															6	311	51	83	7	11	9	16								
2	Rudolfswert	1	1		1	9					6	32			1	12																9	56	6	22			1	04								
	Prócz tego w 2 miejscowościach	2		2							2	94			1	3																5	103	20	6	1	92	13	5								
Sa.	5		9	7	2	1	6				4	20	23	909	6	80	6	100	3	112													7	93	8	70				57	1384	23	65	1		25	33
Morawa	1	Berno	20	14	6	1	1	12	1	1752		6	3906	1	1752																	8	7410	926	25			77	25								
												3	6	3	6																	6	12			2		2									
												5	88	1	25	1	21															11	209	19		1		8	83								
												15	1733	3	222	3	96															39	2447	62	74	4	27	16	88								
												4	208	13	997																	17	1205	70	88	8	67	9	05								
																																6	240	40		6		31									
												5	20	3	38	1	12	5														19	140	7	37	2	45	2	95								
												13	1298	6	866	2	552	1	67													34	4191	126	20			10	52								
												9	150			2	68															18	456	25	33	1	21	8	37								
												5	189																			5	189	37	8	1	8	5									
												6	124	1	4	1	32															13	296	22	77	2	38	16									
												1	520	4	40	6	2180	12	3256	3	1516	2	904	1	424	2	608	2	488				48	16652	346	92	27	96	34	17							
												3	56	2	26	1	8															10	116	11	6	4		10									
	2	Boskowice	2	1	1	1	1																										1	2					2								
	3	Datschyce	1	1			1																										2	3			1	5		1	5						
	4	Gaya	2	2			1					1	2																				2	3			3	4	2	2	2						
							1	2					2	10			1	1															5	17													

¹ Prócz tego robiono w pierwszym półroczu 140 osobnych godzin, które jednak nie są wyszczególnione.

Okręg Stowarzyszenia		L. porządkowa	Miejscowość	Ilość oficyjnych	Z tych		Ponad obowiązkowy czas pracy robili																									Przeciętnie na jedną osobę																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
daty					oficyjni	przez miesiące	Korektorzy	Zecerscy				Maszyniści				Drukarscy				Giserscy				Pomocnicy drukarscy				Pomocnicy giserscy				Razem		za cały czas	za miesiąc																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
								towarzysze		ucznio- wie	towa- rzysze		ucznio- wie		towa- rzysze		ucznio- wie		towa- rzysze		ucznio- wie		mężcy		żeńscy		mężcy		żeńscy		osoby	godziny	najmiej		najwyżej																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
								na porachun.	na pewne		ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin						ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
nadesłali	nie nadesłali osobnych godzin nie robione	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość

Okrag Stowarzyszenia	L. porządkowa	Miejscowość	Ilość oficyjnych	Ponad obowiązkowy czas pracy robili																				Przeciętnie na jedną osobę												
				Z tych		przez miesiąc	Korektorzy	Zecerscy				Maszyniści				Drukarscy				Giserscy				Pomocnicy drukarscy				Pomocnicy giserscy				Razem		za cały czas	za miesiąc	
				nadesłali	nie nadesłali			osobnych godzin nie robiono	na porachunek	na pewne	ucznio- wie	towa- rzysze	ucznio- wie	towa- rzysze	ucznio- wie	towa- rzysze	ucznio- wie	towa- rzysze	ucznio- wie	mężcy	żeńscy	mężcy	żeńscy	osoby	godziny	najniżej	najwyżej									
		Wiedeń..... a) Drukarnie				1	10	5	206			14	1353	10	746	5	308			3	213	2	119			3	202	8	587			50	3734	47·68	3·27	22
						1	3					2	2	1	10	1	5			1	16	1	15			5	832	19	4286			6	48	8	2	8
						1	9					3	717	1	231	3				1	6									29	6072	209·38	8	43·71		
						1	10		1	30	10	854	2	272	1	153	1	126	1	147										17	1735	102·06	8	17·87		
						1	8				2	58	1	60	1	135	1	40												7	933	133·28	17·14	19·4		
						1	9				2	111																		4	231	57·75	3·5	22·4		
						1	6	2	8		12	50	4	20	3	20														28	142	5·07		0·85		
						1	11				3	23	1	29	2	2	1	13												9	202	22·44	1·6	27		
						1	11				6	141																		7	377	53·86	8	67·24		
						1	5				3	88	1	50																6	228	38	6	8		
						1	5			1	1	2																		4	11	2·75	1	2		
						1	10				1	42	1	27	1	126														4	321	80·25	8	11		
						1	12		5	384	2	112	1	4	1	24														13	860	66·15	4·14	6·92		
						1	12	5	587	8	128	8	457	3	104	8	367	3	110	4	121	2	50							55	2445	44·45	2·13	13·67		
						1	2				4	12			1	15														7	49	7	3·2	11		
						1	5			6	60	3	30			3	220	1	30											15	420	28		4·67		
						1	6				3	60																		4	50	12·5	1	3·6		
						1	11				1	60			1	60														2	120	60		10		
						1	11	2	12	7	127	9	910	3	116	3	415	1	91	2	201	1	81							40	3263	81·75	2	22·19		
						1	9	1	51			5	261			3	60			2	35									19	562	29·58	2·5	16		
						1	8				1	278			9	1296														10	1574	157·4	8	23·34		
						1	3					1	80																	3	170	56·67	13·33	30		
						1	1				1	2																		3	6	2		2		
						1	1																							1	3	3		3		
						1	8	1	4	7	469	7	452	2	55															18	988	54·89	4	20·25		
						1	12				1	415	2	333	1	152														7	2152	307·57	24·75	55·5		
						1	7	1	20	3	24	5	32	4	16	3	69	2	22	2	35	1	5							28	403	14·39	1·64	8·09		
						1	12	2	389	9	416	11	1677	13	3895	4	1168	1	92	4	748	3	823							59	14151	23·98	16·27	29·08		
						1	12				1	82			1	141														6	587	97·83	4·8	10·83		
						1	5				4	185	2	54	1	24														15	536	35·73	1	18		
						1	10	1	1		3	141	3	160	2	238														14	1001	71·5	2·43	27·46		
						1	9				13	297	4	93	1	150														27	1432	53·03	3·2	7·57		
						1	9	4	40	24	394	24	90	9	117	7	258	1	58	5	64	3	64							106	2689	25·37	1·88	11·79		
						1	9				2	28																		3	40	13·33	1·66	2		
						1	3				2	36	2	18																4	54	13·5	3	6		
						1	11	1	65	10	1008	7	409	6	211	2	162	1	12											33	2491	75·48	2·21	8·91		
						1	2				2	30																		3	34	11·33	5·25	6·5		
						1	11				1	142																		5	310	62	5·42	14·83		
						1	10	1	60	2	5	155																		14	326	23·28	3·33	14·23		
						1	6				2	48																		7	59	8·43		1·41		
						1	12		32	475	19	700			22	2986	11	144	5	334	5	20								156	15833	101·49	6·44	20·14		
						1	12		2	91	12	790	3	290	2	134	1	43	2	10	2	31								28	1442	51·5	2·77	8·46		
						1	10	2	10	6	30	40	280	12	24	9	69	3	9											100	688	6·88	0·59	12		
						1	10				1	482	1	28	1	44														5	719	143·8	13·9	35		
						1	9				5	216	3	227	1	50														15	609	40·6	5·12	10·17		
						1	1				2	10																		6	38	6·33		6·33		
						1	12				3	30																		10	231	23·1	1·55	10		
						1	12	2	386		8	2771	5	304	8	2078	2	102												61	13214	216·62				

[illegible]

Okręg Stowarzyszenia	L. porządkowa	Miejscowość	Ponad obowiązkowy czas pracy robili																								Przeciętnie na jedną osobę																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
			Z tych		Zecerscy												Maszyniści		Drukarscy		Giserscy		Pomocnicy drukarscy		Pomocnicy giserscy		Razem		za cały czas	za miesiąc																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						
			daty	osobnych godzin nie robiono	przez miesiąc	Korektorzy		towarzysze		ucznio- wie	towa- rzysze		ucznio- wie		towa- rzysze		ucznio- wie		towa- rzysze		ucznio- wie		mężcy		żeńscy		mężcy			żeńscy		osoby	godziny	najniżej	najwyżej																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
						na rachun.	na pewne	ilość	godzin		ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin		ilość	godzin					ilość	godzin																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
			nadesłali	nie nadesłali	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin	ilość	godzin																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
Szląsk		Prócz tego w 3 miejscowościach	3	3																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																</

Statystyka osobnych godzin za rok 1896. — Zestawienie ogólne.

[illegible]

OGNISKO.

Czasopismo dla spraw drukarskich i pokrewnych zawodów.

Herausgeber: **Józef Huberth**, verantwortlicher Redacteur: **Józef Hudec**.

Erscheint am 5., 15. und 25. jedes Monats.

Ganzjährig mit freier Postzusendung fl. 2.—. Einzelne Nummern 10 kr.

Redaction und Administration: Lemberg, Lyczakowergasse 14.

Il Risveglio.

Giornale per gl' interessi degli operai tipografi.

Herausgeber und verantwortlicher Redacteur: **Antonio Cupez**.

Erscheint am 10. und 25 jedes Monats.

Ganzjährig mit freier Postzusendung fl. 1.—. Einzelne Nummern kosten 4 kr.

Redaction und Administration:

Tipografia della Società dei Tipografi, Triest, Via della Cassa di Risparmio, 5.

VELESLAVÍN.

Časopis věnovaný zájmům pomocnictva knihtiskařského.

Herausgeber und verantwortlicher Redacteur: **Jan Jelinek**.

Erscheint am 10., 20. und 30. jedes Monats.

Ganzjährig mit Postversendung fl. 3.—, halbjährig mit Postversendung fl. 1.50. Inserate per Petitzelle 10 kr., für Mitglieder der gegenseitigen Vereine bis zu acht Zeilen zum fixen Preise von 50 kr.

Redaction und Administration: Prag, Na Slupi 1547—II alt, 1 neu.

VORWÄRTS!

Zeitschrift für Buchdrucker- und verwandte Interessen

Organ der sämtlichen Buchdruckergehilfen-Vereine Oesterreichs.

Herausgeber und verantwortlicher Redacteur: **Johann Zeh**.

Erscheint an jedem Donnerstag Abends mit dem Datum des nächstfolgenden Tages.

Für Wien vierteljährlich mit freier Postversendung	fl. 1.10
„ Oesterreich-Ungarn vierteljährlich mit freier Postversendung	„ 1.15
„ Deutschland vierteljährlich mit freier Postversendung	„ 1.30
„ die übrigen Länder vierteljährlich mit freier Postversendung	„ 1.50

Einzelne Nummern 10 kr.

Fachinserate finden, da das Blatt in einer Auflage von 6400 Exemplaren über ganz Oesterreich-Ungarn, Rumänien, Bulgarien, Serbien verbreitet ist, die weiteste Publicität und werden von der Administration gegen vorherige Bezahlung angenommen und per dreispaltige Petitzelle zu 10 kr. berechnet. — Von Mitgliedern der gegenseitigen Vereine werden Inserate bis zu acht Zeilen zum fixen Preise von 50 kr. aufgenommen.

Redaction und Administration: Wien, VII/1, Zieglergasse Nr. 25.

Im Verlage des Niederösterreichischen Buchdrucker- und Schriftgiesservereines (Karl Miess) ist erschienen:

Aus eigener Kraft!

Geschichte eines österreichischen Arbeitervereines seit 50 Jahren.

Herausgegeben vom

Niederösterreichischen Buchdrucker- und Schriftgiesserverein.

Im Auftrage des Vereines verfasst von Karl Höger.

VIII und 596 Seiten Octav und 32 Tabellen, ferner 5 Vollbilder und 31 photozinkographische Nachbildungen.

Von diesem, von der Kritik einstimmig wohlwollend aufgenommenen, prächtig ausgestatteten und elegant gebundenen Werke, das neben den interessanten Schicksalen des ältesten Buchdruckergehilfenvereines in Oesterreich auch die Geschichte der einzelnen Kronlandsvereine berührt und die österreichische Arbeiterbewegung vielfach streift, sind noch Exemplare vorrätig und durch den Custos des Niederösterreichischen Vereines, den Collegen Franz Lagler, Wien, VII. Zieglergasse 25, zu beziehen.

An die Verbandsmitglieder und die Angehörigen gegenseitiger Vereine, an organisirte Arbeiter der verwandten Fächer sowie auch anderer Branchen wird das Exemplar zum Preise von **Einem Gulden** abgegeben. Postporto ist zu entschädigen. Beim Bezuge in Partien tritt natürlich bedeutende Verminderung der Postspesen ein.

Besonders jüngeren Collegen, denen die Entwicklung unseres Vereinswesens sowie die Kämpfe, welche zur Erhaltung desselben geführt werden mussten, unbekannt ist, wird das Buch auf das angelegentlichste empfohlen. Mancher wird Manches daraus lernen können.

